

Kockázatelemzés az MSZ EN 62305-2 alapján

1

MSZ EN 62305-2 szabvány – hivatkozott más szabványok

- IEC 60079-10:2002, *Villamos gyártmányok robbanóképes gázközegekben. 10. rész: A robbanásveszélyes térségek besorolása*
- IEC 61241-10:2004, *Gyúlékony por jelenlétében alkalmazható villamos gyártmányok. 10. rész: Az olyan térségek besorolása, ahol gyúlékony porok vannak vagy lehetnek*

DRK – MMK Elektrotechnikai Tagozat

2

A kockázatelemzés KÖTELEZŐ? — IGEN vagy NEM?

MSZ EN 62305-3: 2011

Az MSZ EN 62305 szabványsorozat 3. részének alábbi fejezetében világosan szerepel, hogy

4. Villámvédelmi rendszer (LPS)
- 4.1 A villámvédelmi rendszer fokozata:

„A villámvédelmi rendszer szükséges fokozatát kockázatelemzés alapján kell kiválasztani (lásd az IEC 62305-2-t).”

The class of required LPS shall be selected on the basis of a risk assessment (see IEC 62305-2).

3

Villámvédelmi kockázatelemzésnél elfogadható kockázati szintek

OTSZ 54/2014. BM (XII. 5.) rendelet

„139. § (2) Az építmények villámcsapások hatásaival szembeni védelmét **a rendeltetés figyelembevételével** az emberi élet elvesztésének, a közszolgáltatás kiesésének és a **kulturális örökség elvesztésének kockázata** szempontjából kell biztosítani.”

	Kockázat típus	Elfogadható kockázati szint (R _c)
	R1 – emberi élet elvesztésének kockázata	10 ⁻⁵
	R2 – közszolgáltatás kiesésének kockázata	szabvány: 10 ⁻³ OTSZ (2020.01.22-től): 10 ⁻³
	R3 – kulturális örökség elvesztésének kockázata	10 ⁻⁴

Táblázat: Kockázat típusok és a hozzájuk tartozó elfogadható kockázati szint az 54/2014. BM rendelet alapján

4

OTSZ 54/2014. BM (XII. 5.) rendelet módosítás Hatályba lépés: 2020.01.22.

141. § A villámcsapások hatásával szembeni védelem megfelelő,

- a) ha a villámvédelmi kockázatkezeléssel meghatározott, egy évre vetített kockázat az emberi élet elvesztésére vonatkozóan kisebb, mint 10^{-5} , a **közszolgáltatás kiesésére kisebb, mint 10^{-3}** és a kulturális örökség elvesztésére vonatkozóan kisebb, mint 10^{-4} ,
- b) ha a 12. mellékletben foglalt táblázatban foglalt építmények villámvédelme megfelel az ott leírtaknak, és
- c) ha az ideiglenes építmény villámvédelmi intézkedései a 143. §-ban foglaltaknak megfelelnek.

Villámvédelmi kockázatelemzésnél elfogadható kockázati szintek

Csak azon kockázato(ka)t kell figyelembe venni a villámvédelmi kockázatelemzésnél, amely(ek) vonatkozik/vonatkoznak az adott építmény használati jellege (rendeltetése).

Így például

- kórház R1 + (R4);
- templom R1 + R3;
- gáz kompresszorállomás R1 + R2 + (R4).

**Kötelező villámvédelmet létesíteni –
OTSZ 54/2014. BM (XII. 5.) rendelet 12. melléklet –
Hatályba lépés: 2020.01.22.**

142. § (1) Villámvédelmet kell kialakítani

a) a 12. mellékletben foglalt 1. táblázatban nevesített rendeltetésű állandó építményeken, a táblázatban előírt minimálisan betartandó védelmi szintek létrehozásával

A		B	C
Az építmény rendeltetése		Védelmi szint	
		Villámvédelmi fokozat (LPS)	Elektromágneses villámimpulzus elleni védelem fokozata (LPL-SPD)
1			
2			
3	Oktatási rendeltetésű épületek	III	III-IV
4	Menekülésben korlátozott személyek elhelyezésére szolgáló épületek, egészségügyi rendeltetésű épületek, kényszertartózkodásra szolgáló épületek	III	III-IV
5	Tömegtartózkodásra szolgáló épületek, építmények (nem tartozik ide az ideiglenes sátrak és ponyva szerkezetű építmények)	IV	III-IV
6	Szállodák, kollégiumi épületek (50 fő befogadóképesség felett)	III	III-IV
7	Robbanásveszélyes épület vagy szabadter	II	II
8	Korlátozott mértékben robbanásveszélyes épület	Robbanásveszélyes térrész: II Nem robbanásveszélyes térrész: IV	III-IV

142. § (2) Ha a 12. mellékletben foglalt 1. táblázat szerinti védelmi szinthez képest a vonatkozó műszaki követelmény szigorúbb védelmi szintet állapít meg, akkor a szigorúbb követelményt kell alkalmazni.

Villámvédelem

8

8

**Kötelező villámvédelmet létesíteni –
OTSZ 54/2014. BM (XII. 5.) rendelet 12. melléklet –
Minimum követelmények**

Abban az esetben alkalmazandó, ha a vonatkozó műszaki követelmény, azaz az MSZ EN 62305-2:2012 nem határoz meg szigorúbb követelményt.

OTSZ minimum követelménye*	Villámvédelmi kockázatelemzés eredménye	Értékelés (alkalmazandó)
LPS II / SPM II	LPS II és SPM II	LPS II / SPM (LPL) II
	LPS III és SPM III/IV	LPS II / SPM (LPL) II
	LPS I és SPM I	LPS I és SPM (LPL) I

*54/2014 BM rendelet (XII. 5.)

Villámvédelmi kockázatelemzés eredménye és OTSZ minimum követelményének összevetése

Villámvédelem

9

9

Definíciók

a, Oktatási rendeltetésű épületek: Oktatási, nevelési, gyermekfoglalkoztató, játszóház rendeltetés, például: bölcsőde, óvoda, családi napközi otthon, iskola, főiskola, egyetem, felnőtt képzés

b, Menekülésben korlátozott személy: olyan személy, aki életkora – 0–10 éves vagy 65 év feletti –, értelmi vagy fizikai-egészségi állapota alapján, esetleg külső korlátozás miatt önálló menekülésre nem képes

Egészségügyi rendeltetés: háziorvosi rendelő, szakorvosi rendelő, fekvőbeteg-ellátás, kórház, klinika, szanatórium, fekvőbeteg-ellátáshoz kapcsolódó műtó

Kényszertartózkodásra szolgáló épületek, építmények: börtön, fegyház, pszichiátria

c, Tömegetartózkodásra szolgáló épületek, építmények: tömegetartózkodásra szolgáló épület: épületnek minősülő, tömegetartózkodásra szolgáló építmény.

A tömegetartózkodásra szolgáló építmény definíciója nem az OTSZ-ben, hanem a 253/1997 (XII.20.) Kormányrendeletben, azaz az országos településrendezési és építési követelményekben található meg:

Tömegetartózkodásra szolgáló építmény: amelyben tömegetartózkodásra szolgáló helyiség van, illetőleg amelyen (pl. hid, kilátó) bármikor egyidejűleg 300 főnél több személy tartózkodása várható.

Tömegetartózkodásra szolgáló helyiség: egyidejűleg 300 személynél nagyobb befogadóképességű helyiség.

Kötelező villámvédelmet létesíteni – OTSZ 54/2014. BM (XII. 5.) rendelet 12. melléklet – Hatályba lépés: 2020.01.22.

142. § (1) Villámvédelmet kell kialakítani

a) a 12. mellékletben foglalt 1. táblázatban nevesített rendeltetésű állandó építményeken, a táblázatban előírt minimálisan betartandó védelmi szintek létrehozásával

	A	B	C
1	Az építmény rendeltetése	Védelmi szint	
2		Villámvédelmi fokozat (LPS)	Elektromágneses villámimpulzus elleni védelem fokozata (LPL-SPD)
3	Oktatási rendeltetésű épületek	III	III-IV
4	Menekülésben korlátozott személyek elhelyezésére szolgáló épületek, egészségügyi rendeltetésű épületek, kényszertartózkodásra szolgáló épületek	III	III-IV
5	Tömegetartózkodásra szolgáló épületek, építmények (nem tartozik ide az ideiglenes sátrak és ponyva szerkezetű építmények)	IV	III-IV
6	Szállodák, kollégiumi épületek (50 fő befogadóképesség felett)	III	III-IV
7	Robbanásveszélyes épület vagy szabadter	II	II
8	Korlátozott mértékben robbanásveszélyes épület	Robbanásveszélyes térrész: II Nem robbanásveszélyes térrész: IV	III-IV

142. § (2) Ha a 12. mellékletben foglalt 1. táblázat szerinti védelmi szinthez képest a vonatkozó műszaki követelmény szigorúbb védelmi szintet állapít meg, akkor a szigorúbb követelményt kell alkalmazni.

Koordinált túlfeszültség-védelem

TvMi 7.4:2020.01.22

9.7. Koordinált túlfeszültség-védelem

9.7.1. Az OTSZ 12. melléklet szerinti koordinált túlfeszültség-védelemmel védendő villamos berendezések:

a) az építmény villamos elosztórendszere, melynél a villamos elosztóberendezések betáplálási pontjain 1-es vagy 2-es típusú túlfeszültség korlátozó eszközök alkalmazása szükséges (pl. a főelosztó betáplálásba 1. vagy 1+2. típus, alelosztókban 2-es típus) és esetenként az épületen kívüli területet is ellátó elosztóberendezésben vagy leágazásokban 1+2. típus.

b) a tűzvédelmi funkciójú jelző-, és vezérlőberendezések villamos betáplálása, melyeknél a 3-as típusú túlfeszültség korlátozó eszközök alkalmazása is szükséges. Ilyen pl. a tűzjelző vagy oltó központok betáplálása.

Megjegyzés:

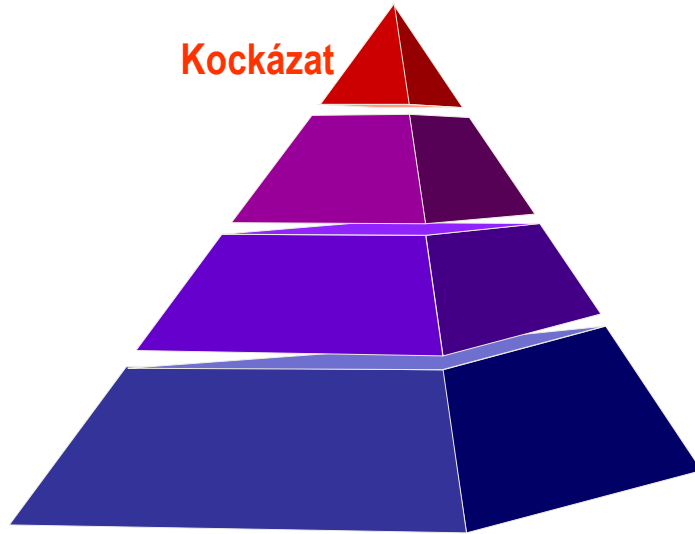
Az egyes áramkörökön az MSZ HD 60364-5-534:2016 „10 m-es szabály”-ának (ld. 534.4.9. pont első bekezdés) figyelembevételével javasolt a túlfeszültségvédelmi készülékek beépítési helyét meghatározni.

OTSZ 54/2014. BM (XII. 5.) Létesítés – nem kötelező villámvédelmet telepíteni

144. § Nem kötelező villámvédelmet létesíteni

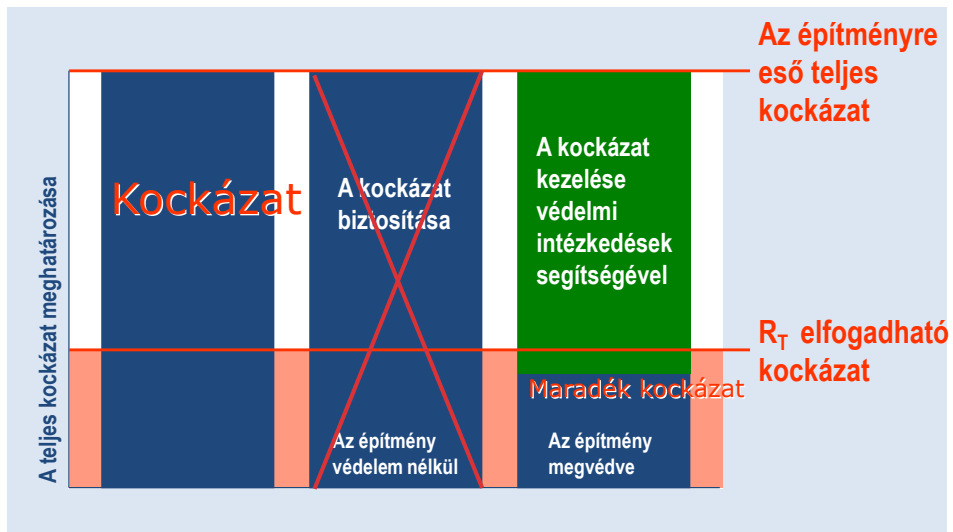
- a) az épület terepszintű csatlakozásának legalsó és a tetőfedés legmagasabb pontja között legfeljebb 10 m magasságú
  - aa) egy lakóegységet vagy csak egymás mellett elhelyezett lakóegységeket tartalmazó lakóépületen,
  - ab) legfeljebb 200 m² alapterületű - a 12. mellékletben foglalt 1. táblázatban nem szereplő - közösségi épületen,
  - ac) legfeljebb 400 m² alapterületű, egymás felett elhelyezett lakóegységeket tartalmazó lakóépületben, ha a tető anyaga A1-A2 tűzvédelmi osztályba tartozik,
- b) olyan műtárgyakon, amelyek esetében az emberélet elvesztésének villámvédelmi kockázata az építmény kialakításából, rendeltetéséből következően hasonló ahhoz, mint amekkora kockázatnak a személyek a természetes környezetben is ki vannak téve,
- c) a nyomvonalas műszaki létesítményeken, kivéve
  - ca) a felszín feletti nagynyomású, illetve fokozottan tűz- vagy robbanásveszélyes osztályba tartozó anyagot szállító, elosztó csővezetékek,
  - cb) az olyan kötélpályás felvonók vagy egyéb nyomvonalas műszaki létesítmények, amelyek villámvédelmét önálló, kifejezetten az adott típusú nyomvonalas műszaki létesítményre vonatkozó szakmai műszaki előírás szabályozza.

A kockázat összetevői

16

R_T elfogadható kockázat

17

Az építményre jellemző kockázat meghatározása

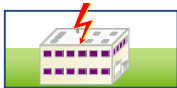
18

A károsodás forrása

MSZ EN 62305-2: 2012

A villámáram maga a legfőbb kárforrás.

A villám becsapási pontjától függően a következő kárforrásokat különböztetjük meg:

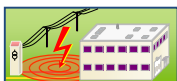
S1: építményt érő villámcsapás;

S2: építmény környezetét érő villámcsapás;

S3: csatlakozóvezetéket érő villámcsapás;

S4: csatlakozóvezeték környezetét érő villámcsapás.

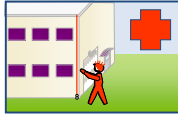
19

A károsodás típusai

MSZ EN 62305-2: 2012

Károsodások, amelyek villámcsapás következtében előfordulhatnak:

D1: élőlények sérülése
érintési- és lépésfeszültség következtében

D2: fizikai károsodás
(tűz, robbanás, mechanikai roncsolódás, vegyi anyagok felszabadulása) a villámáram hatásainak következtében a szikraképződést is beleértve

D3: villamos és elektronikus rendszerek meghibásodása villám elektromágneses impulzusa (LEMP) következtében

20

A veszteség típusai

MSZ EN 62305-2: 2012

Minden károsodás típus önmagában vagy más típusokkal kombinálva, különböző veszteség típusokat okozhat egy védendő objektumon. A lehetségesen fellépő veszteség típusok az objektum jellemzőitől is függenek.

A szabványban a következő veszteség típusokat vesszük figyelembe:

L1: emberi élet elvesztése;

L2: közszolgáltatás kiesése;

L3: kulturális örökség elvesztése;

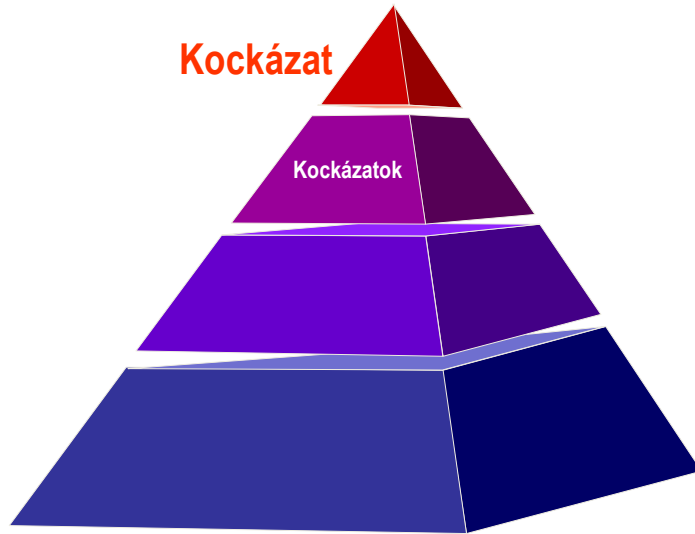
L4: gazdasági érték elvesztése (építmény és a benne lévő javak, csatlakozóvezeték és tevékenység megszűnése).

Az L1, L2 és L3 veszteség típusok társadalmi értékek elvesztéseként, az L4-es típus pedig tisztán gazdasági veszteségként fogható fel.

21

Kockázati összetevők

22

Fentiekből következnek:

MSZ EN 62305-2: 2012

A már említett tényezők összehatásának következtében a következő kockázatok adódnak, melyeket az építmény esetében meg kell becsülni:

R₁: emberi élet elvesztésének kockázata;

R₂: közszolgáltatás kiesésének kockázata;

R₃: kulturális örökség elvesztésének kockázata;

R₄: gazdasági érték elvesztésének kockázata.

R_T (1/év)

10⁻⁵

OTSZ:10⁻³

IEC:10⁻³

10⁻⁴

(1. Ed.:10⁻³)

23

Közszolgáltatás kiesése TvMI 7.4:2020.01.22

9.2.3. A „közszolgáltatás kiesése” (L2) veszteségtípus az alábbi építmények, illetve építményrészek esetében vizsgálható:

- a) **Közműnek minősülő víz- és szennyvízhálózatok** esetében a **szolgáltatás** folyamatos üzemképességét biztosító számítástechnikai- és diszpécser-központok, gépházak, (pl. **vízellátó- és vízkivételi mű, víztermelő telep, víz- és szennyvízkezelő létesítmény, nyomásfokozó állomás, víztorony**), a közműként működő elosztóhálózat részét képező olyan felszíni létesítmények, melyek nem egy-egy építmény vagy felhasználó ellátását biztosítják, kockázatkezelés szempontjából a víz-közmű hálózatra jellemző paraméterekkel;
- b) **Közműnek minősülő gázálózatok** esetében a **szolgáltatás** folyamatos üzemképességét biztosító számítástechnikai- és diszpécser-központok, gépházak, a közműként működő elosztóhálózat részét képező olyan felszíni létesítmények (pl. **gáznyomás-szabályozó, szénhidrogén termelő-, feldolgozó-, továbbító állomás**), melyek nem egy-egy építmény vagy felhasználó ellátását biztosítják, kockázatkezelés szempontjából a gáz közmű hálózatra jellemző paraméterekkel;

2021. február 4.

A tűzvédelem villamos kérdései

25

25

Közszolgáltatás kiesése TvMI 7.4:2020.01.22

9.2.3. A „közszolgáltatás kiesése” (L2) veszteségtípus az alábbi építmények, illetve építményrészek esetében vizsgálható:

- c) **Közműnek minősülő – azaz nemzeti létfontosságú rendszerelemnek kijelölt – telekommunikációs hálózatok** esetében a **szolgáltatás** folyamatos üzemképességét biztosító számítástechnikai- és diszpécser-központok, a közműként működő elosztóhálózat részét képező felszíni létesítmények, (pl. **mobilszolgáltató és egységes digitális rádiótávközlő rendszer (EDR) adó-, átjátszó- és bázisállomás**), melyek nem egy-egy építmény vagy felhasználó ellátását biztosítják, kockázatkezelés szempontjából a TV (**telekommunikáció**) közmű hálózatra jellemző paraméterekkel.

Megjegyzés 1:

Építményben telepített tűzoltósági rádióerősítő (EDR) rendszer telepítése esetén a befogadó épület nem minősül közszolgáltatói épületnek (feltéve, ha az építmény eredetileg nem tartozik a c.) bekezdés hatálya alá), így közszolgáltatás kiesésének veszteségével (L2) nem szükséges számolni. A berendezéssel kapcsolatban legalább a következő villámvédelmi intézkedések javasoltak: a berendezés betáplálása, jelvezeteki kapcsolata koordinált túlfeszültségvédelemmel van ellátva; a berendezéshez jó minőségű (közvetlen a fő földelő sínről indított) földelési pont van biztosítva. Amennyiben a berendezés kültéri antennával is rendelkezik, úgy az antennát LPZ0B térrészben szükséges elhelyezni.

2021. február 4.

A tűzvédelem villamos kérdései

26

26

Közzolgáltatás kiesése TvMI 7.4:2020.01.22

9.2.3. A „közzolgáltatás kiesése” (L2) veszteségtípus az alábbi építmények, illetve építményrészek esetében vizsgálható:

d) **Közműnek minősülő villamos szolgáltatás esetében** az erőművek és az elosztóhálózat folyamatos üzemképességét biztosító számítástechnikai- és diszpécserközpontok, a közműként működő **szolgáltatás** részét képező felszíni létesítmények (pl. erőművek energiatermeléshez közvetlenül kapcsolódó építményei, állomások, 1,6 MVA-nél nagyobb transzformátor állomások), melyek nem egy-egy építmény vagy felhasználó ellátását biztosítják, kockázatkezelés szempontjából a villamos közmű hálózatra jellemző paraméterekkel

Megjegyzés 2:

Nem minősülnek közműnek azok a villamos energiát termelő erőművek és egyéb, villamos energiát (is) termelő építmény- és berendezés-csoportok, amelyek teljesítménye nem éri el a 0,5 MVA-t, feltéve, hogy ezek nem a közmű-szolgáltatás biztonságának biztosítására létesülnek.

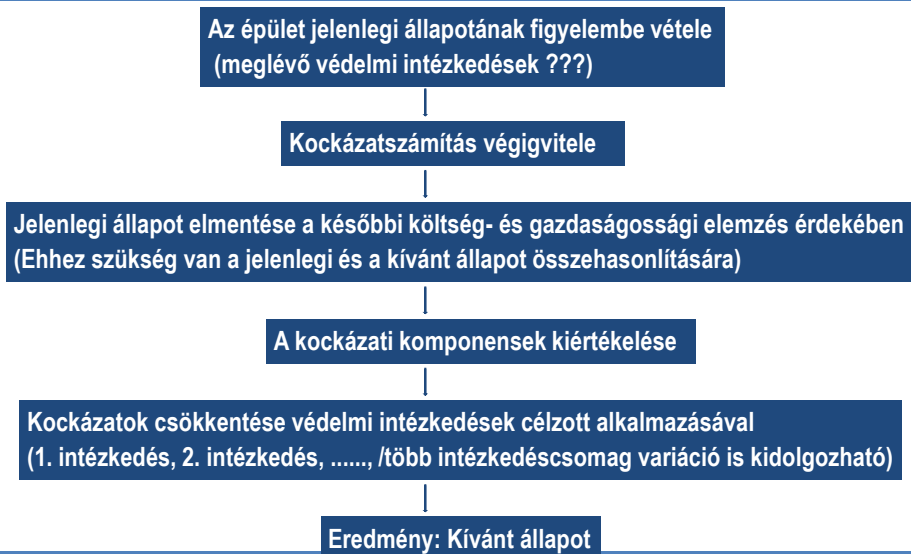
2021. február 4.

A tűzvédelem villamos kérdései

27

27

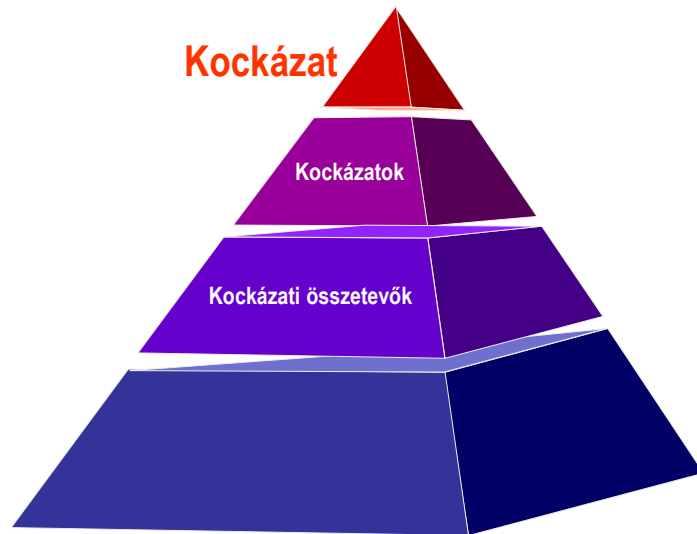
Kockázatelemzés menete

27.05.08 / 5760

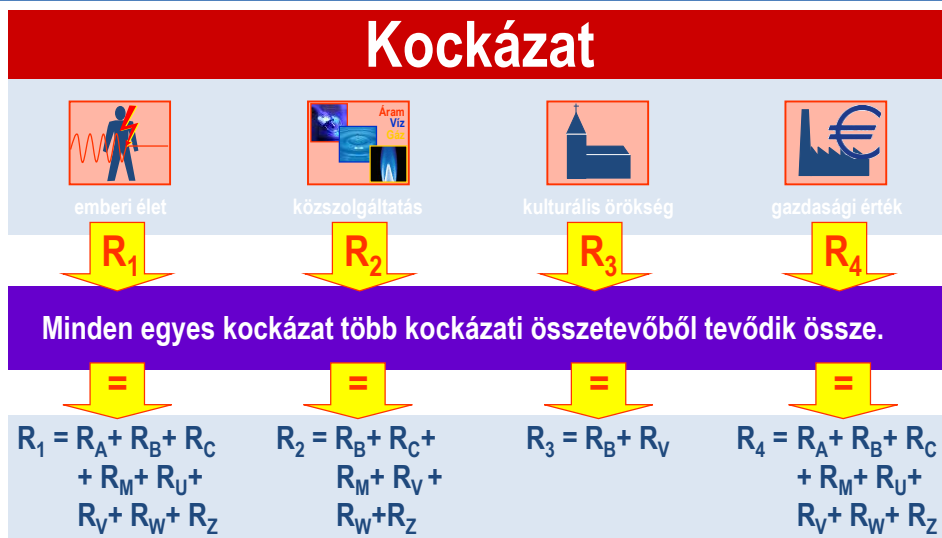
28

Kockázati összetevők

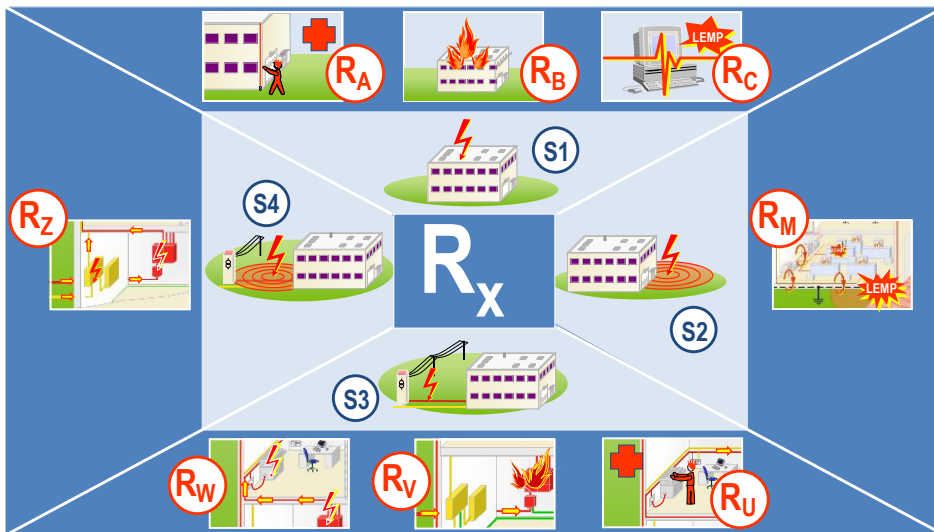
29

Kockázat

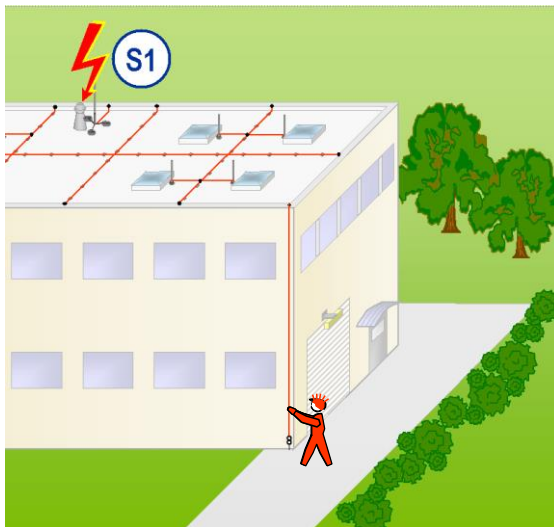
30

Az R_x kockázati tényező áttekintése

31

R_A kockázati tényező – élőlények S1 kárforrás

R_A = élőlények

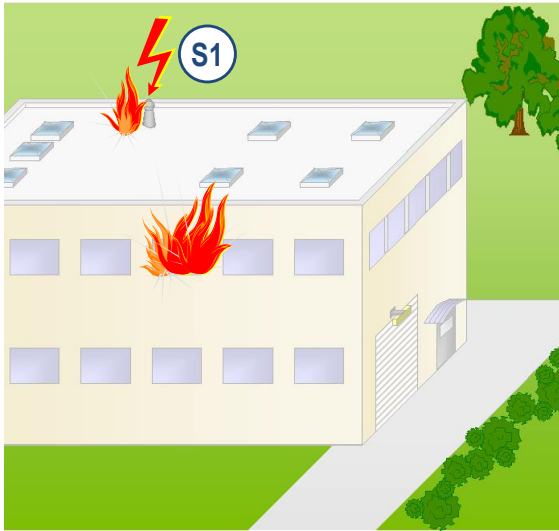
Élőlények sérülése érintési- és lépésheszültség következtében az építményen kívül és belül 3 m-ig terjedő sávban.

Lehetséges veszteségfajták:

- L1: élőlények
- L4: gazdasági veszteségek

32

R_B kockázati tényező – tűz S1 kárforrás

$R_B = \text{tűz}$

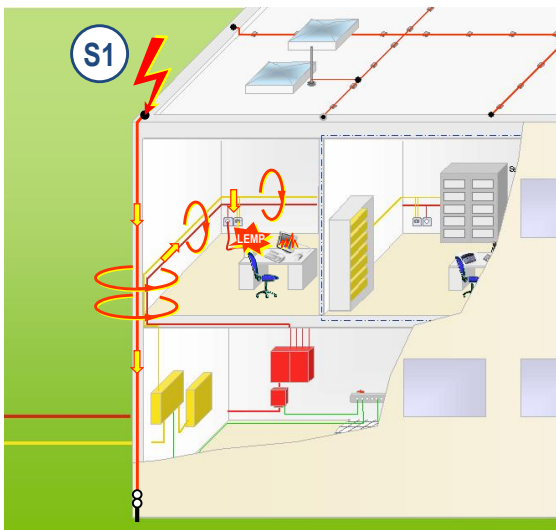
Fizikai sérülés veszélyes szikraképződés következtében egy építményen belül, mely tüzet és robbanást okoz.

Lehetséges veszteségfajták:

- L1: élőlények
- L2: szolgáltatás
- L3: kulturális örökség
- L4: gazdasági veszteségek

33

R_C kockázati tényező – túlfeszültség (LEMP) S1 kárforrás

$R_C = \text{túlfeszültség (LEMP)}$

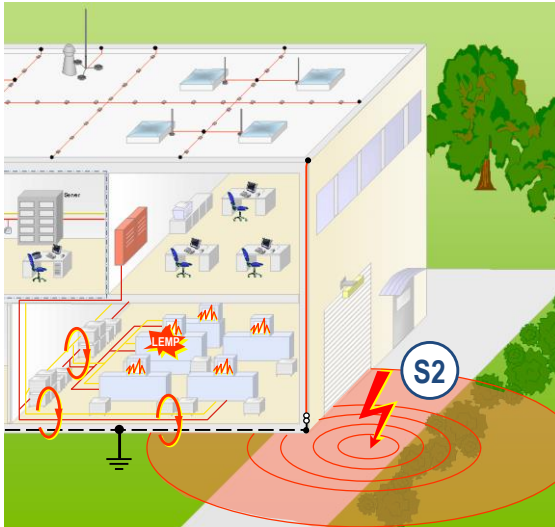
Belső rendszerek meghibásodása LEMP által. A villámáram elektromágneses hatásai.

Lehetséges veszteségfajták:

- L1: élőlények (Ex-berendezések, kórházak)
- L2: szolgáltatás
- L4: gazdasági veszteségek

34

R_M kockázati tényező – túlfeszültség (LEMP) S2 kárforrás

R_M = túlfeszültség
(LEMP)

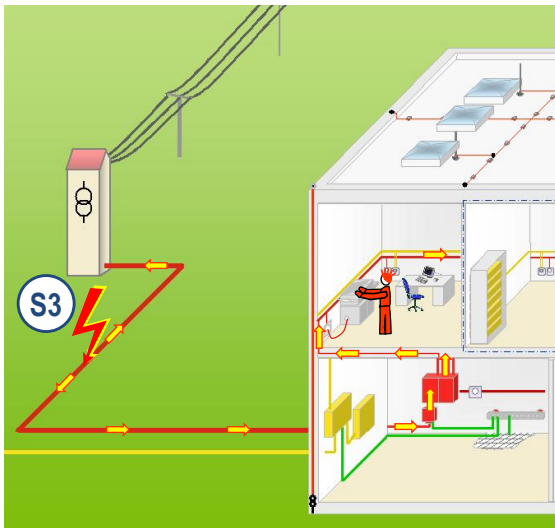
Belső rendszerek meghibásodása
LEMP által. A villámáram
elektromágneses hatásai.

Lehetséges veszteséffajták:

- L1: élőlények
(Ex-berendezések,
kórházak)
- L2: szolgáltatás
- L4: gazdasági
veszteségek

35

R_U kockázati tényező – élőlények S3 kárforrás

R_U = élőlények

Élőlények sérülése az építményen
belül érintési feszültség által a
bevezetett villámáram
következtében.

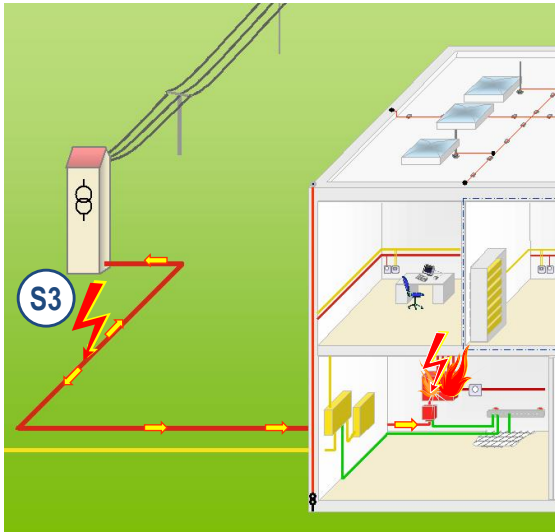
Lehetséges veszteséffajták:

- L1: élőlények
- L4: gazdasági
veszteségek

36

R_V kockázati tényező – tűz S3 kárforrás

$R_V = \text{tűz}$

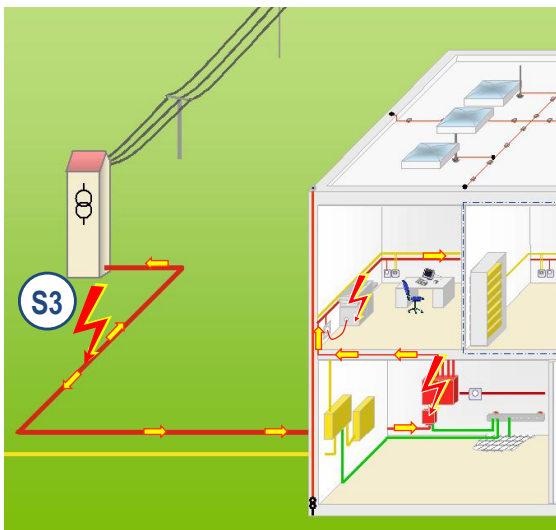
Fizikai sérülések, roncsolódások az ellátó vezetékeken keresztül az építménybe bevezetett villámáram következtében. Veszélyes másodlagos kisülések.

Lehetséges veszteségfajták:

- L1: élőlények
- L2: szolgáltatás
- L3: kulturális örökség
- L4: gazdasági veszteségek

37

R_W kockázati tényező – túlfeszültség S3 kárforrás

$R_W = \text{túlfeszültség}$

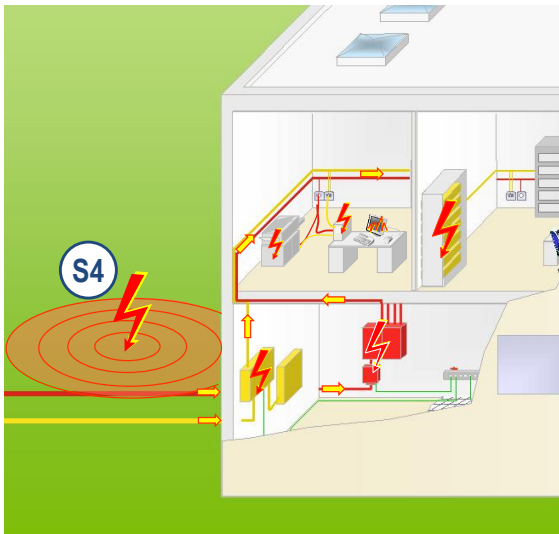
Belső rendszerek meghibásodása, melyet a bevezetett ellátó vezetékek segítségével indukált túlfeszültségek okozhatnak.

Lehetséges veszteségfajták:

- L1: élőlények
(Ex-berendezések, kórházak)
- L2: szolgáltatás
- L4: gazdasági veszteségek

38

R_Z kockázati tényező – túlfeszültség S4 kárforrás

R_Z = túlfeszültség

Belső rendszerek meghibásodása, melyet a bevezetett ellátó vezetékek segítségével indukált túlfeszültségek okozhatnak.

Lehetséges veszteségfajták:

- L1: élőlények
(Ex-berendezések, kórházak)
- L2: szolgáltatás
- L4: gazdasági veszteségek

39

Kárfajták és kockázati összetevők

Kockázat	R ₁	R ₂	R ₃	R ₄
Veszteség típusa	Személyek sérülése/halála (L1)	Szolgáltatások kiesése (L2)	Kulturális javak elvesztése (L3)	Gazdasági veszteségek (L4)
Kár típusa	(1) Áram-ütés, Tűz, stb., Túlfeszültség (2)	(3) Tűz, stb., Túlfeszültség	Tűz, stb.	(4) Áram-ütés, Tűz, stb., Túlfeszültség
Kockázati összetevők	R _A , R _U , R _B , R _V , R _C , R _M , R _W , R _Z	R _B , R _V , R _C , R _M , R _W , R _Z	R _B , R _V	R _A , R _U , R _B , R _V , R _C , R _M , R _W , R _Z

- (1) Ha az érintési- és lépésheszültségek emberi életet veszélyeztetnek (pl. stadion),
- (2) Ha a túlfeszültségek közvetlenül veszélyeztetnek emberi életet (pl. kórházak),
- (3) Ha a túlfeszültségek közvetlenül szolgáltatásokat veszélyeztetnek (pl. érzékeny elektronikus berendezésekben),
- (4) Ha az érintési- és lépésheszültségek állatokat veszélyeztetnek (pl. mezőgazdaság).

40

A kockázat összetevői

41

Tényezők, melyek a kockázati összetevőkre hatással vannak

Kockázati összetevő

$$R_x = N_x \cdot P_x \cdot L_x$$

N_x

A veszélyes események évenkénti száma

P_x

Az építményt érő károsodás valószínűsége

L_x

A károsodás következtében létrejött veszteség

42

Tényezők, melyek a kockázati összetevőkre hatással vannak

1. Felhő-föld villámsűrűség

 N_x

A veszélyes események évenkénti száma

 P_x

Az építményt érő károsodás valószínűsége

 L_x

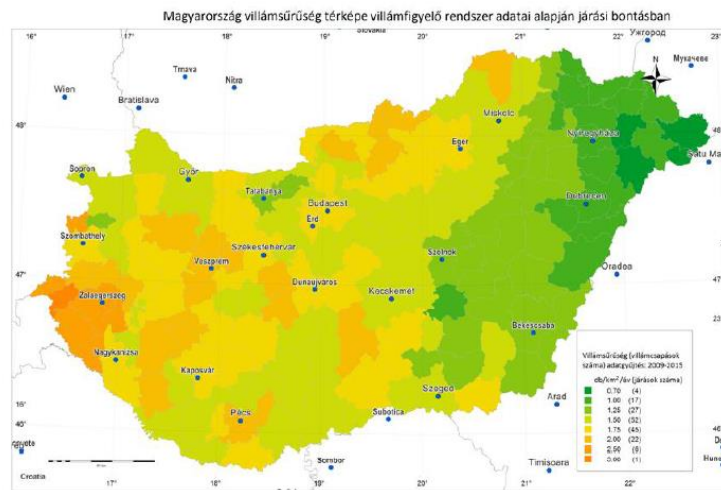
A károsodás következtében létrejött veszteség

Villámvédelem

43

43

TvMI 7.4:2020.01.22

25. ábra
villámsűrűség térkép

Seite 56

56

Tényezők, melyek a kockázati összetevőkre hatással vannak

2. Gyűjtőterület

 N_x

A veszélyes események évenkénti száma

 P_x

Az építményt érő károsodás valószínűsége

 L_x

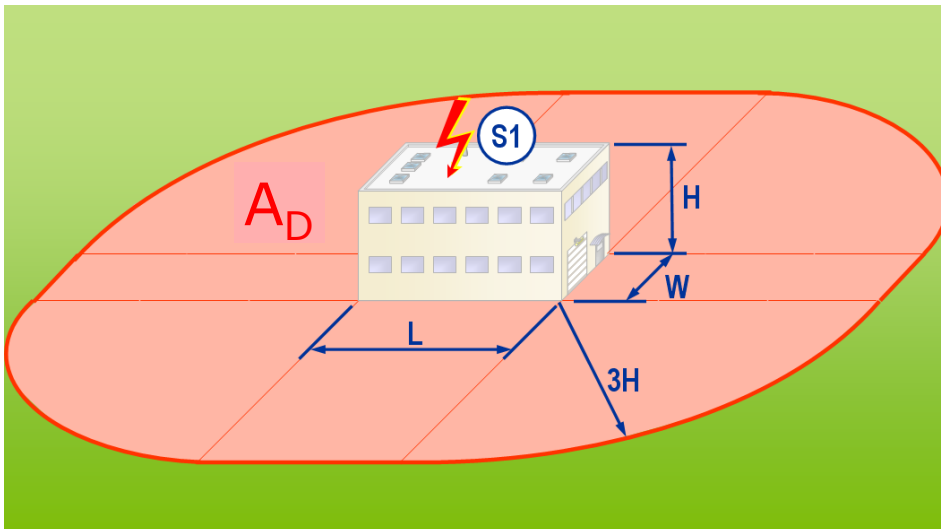
A károsodás következtében létrejött veszteség

Villámvédelem

58

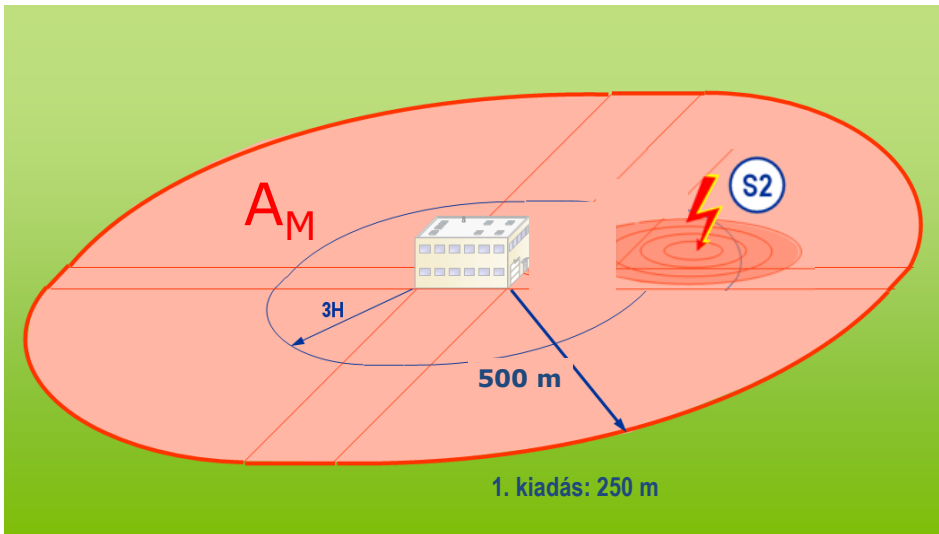
58

A_D gyűjtőterület meghatározása magában álló építmény esetében – építményt érő villámcsapás

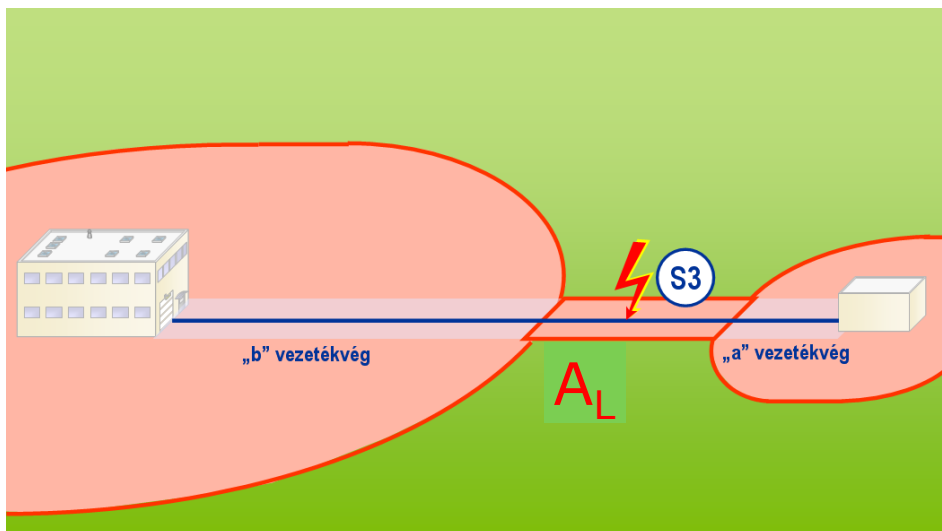
59

A_M gyűjtőterület meghatározása magában álló építmény
esetében – építmény környezetét érő villámcsapás

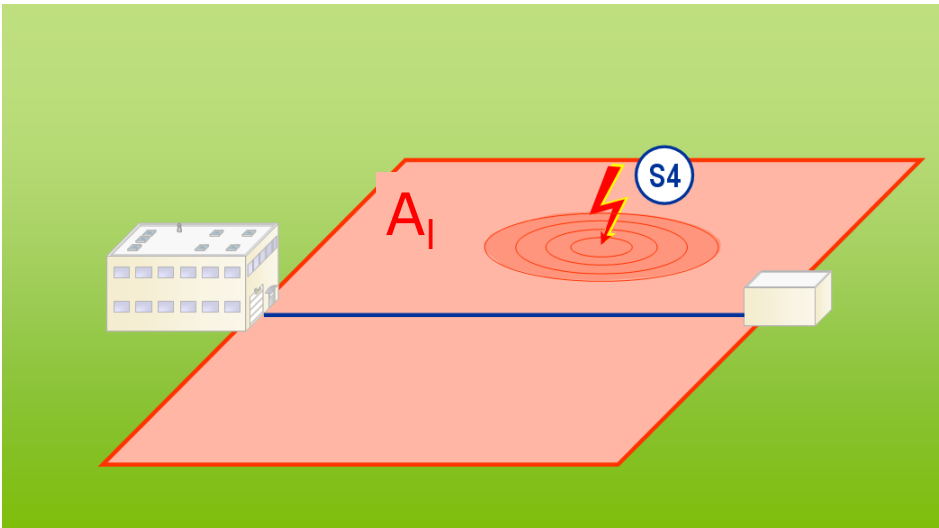
60

A_L gyűjtőterület összeköttetésben lévő szomszédos építmény
esetében – csatlakozóvezetékét érő villámcsapás

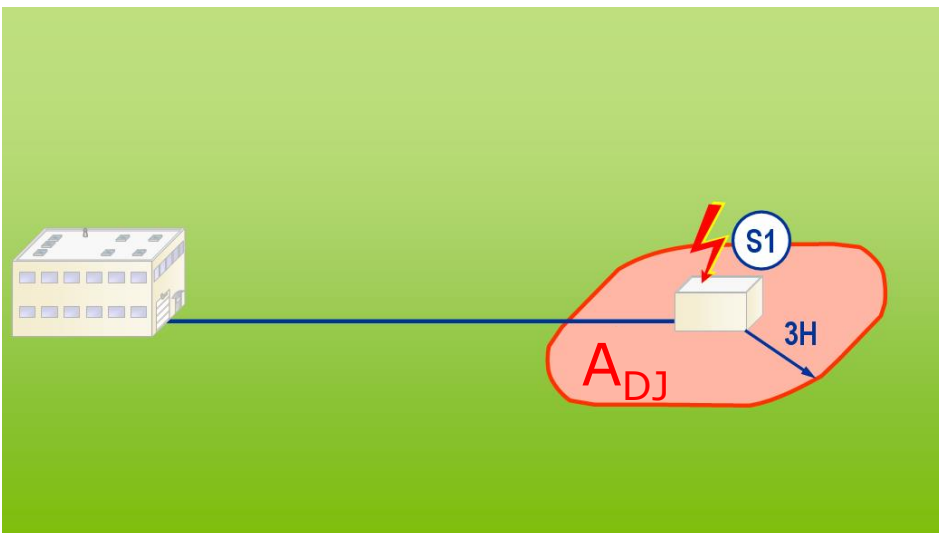
61

A_I gyűjtőterület összeköttetésben lévő szomszédos építmény esetén – csatlakozóvezeték környezetét érő villámcsapás

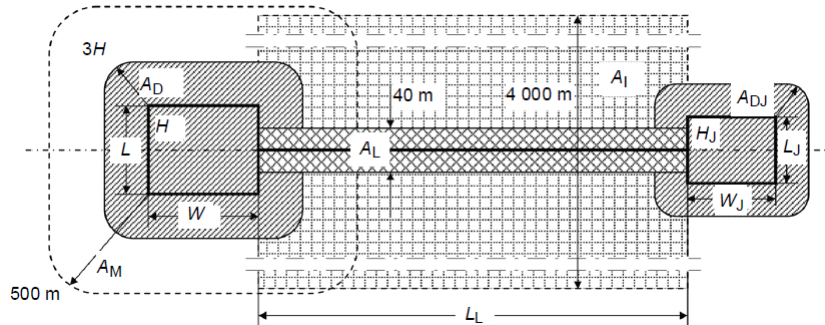
62

A_{DJ} gyűjtőterület összeköttetésben lévő szomszédos építmény esetében – szomszédos építményt érő villámcsapás

63

A_D, A_M, A_L, A_I gyűjtőterületek közvetlen/közvetett villámcsapások esetén

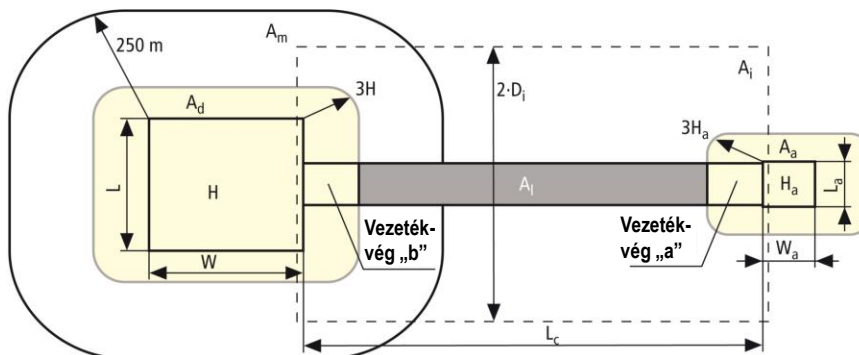

Irodalom: MSZ EN 62305-2: 2012, A5. ábra

- A_D gyűjtőterület magában álló építményt érő villámcsapás esetén
- A_M gyűjtőterület magában álló építmény környezetét érő villámcsapás esetén
- A_L gyűjtőterület csatlakozóvezetékét érő villámcsapás esetén
- A_I gyűjtőterület csatlakozóvezeték környezetét érő villámcsapás esetén

64

A_d, A_m, A_l, A_i gyűjtőterületek közvetlen/közvetett villámcsapások esetén (1. kiadás)

Irodalom: MSZ EN 62305-2: 2006, A5. ábra

- A_d gyűjtőterület magában álló építményt érő villámcsapás esetén
- A_m gyűjtőterület magában álló építmény környezetét érő villámcsapás esetén
- A_l gyűjtőterület csatlakozóvezetékét érő villámcsapás esetén
- A_i gyűjtőterület csatlakozóvezeték környezetét érő villámcsapás esetén

65

Tényezők, melyek a kockázati összetevőkre hatással vannak

3. Helyszín / Környezet

 N_x

A veszélyes események évenkénti száma

 P_x

Az építményt érő károsodás valószínűsége

 L_x

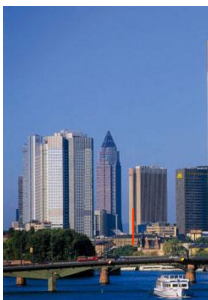
A károsodás következtében létrejött veszteség

69

69

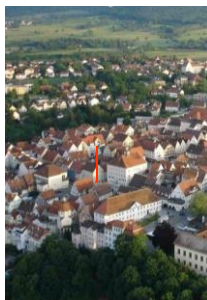
C_D elhelyezkedési tényező Az építmény környezethez viszonyított elhelyezkedése

Az objektum magasabb objektumokkal vagy fákkal van körülveve.

 C_D 0,25

Az objektum legfeljebb azonos magasságú objektumokkal vagy fákkal van körülveve.

0,5

Magában álló objektum: nincs más objektum a közelben.

1

Hegytetőn vagy kiemelkedésen magában álló objektum.

2

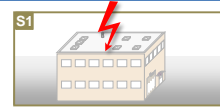

70

A2.4. Az építményhez tartozó N_D veszélyes események száma (S1)

$$N_D = N_G \cdot A_D \cdot C_D \cdot 10^{-6}$$

A1. táblázat – C_D elhelyezkedési tényező

Az építmény környezethez viszonyított elhelyezkedése	C_D
Az objektum nagyobb objektumokkal vagy fákkal van körülvéve	0,25
Az objektum legfeljebb azonos magasságú objektumokkal vagy fákkal van körülvéve	0,5
Magában álló objektum: nincs más objektum a közelben	1
Hegytetőn vagy kiemelkedésen magában álló objektum	2

R_A

R_B

R_C

R_M

R_U

R_V

R_W

R_Z

Megjegyzés: A környező objektumok befolyásoló hatására pontosabb értéket kaphatunk, ha figyelembe vesszük az építmény relatív magasságát az építménytől 3H távolságon belül lévő környező objektumokhoz vagy a talajfelszínhez képest. Ilyen esetekben a $C_D = 1$ -nek felel meg.

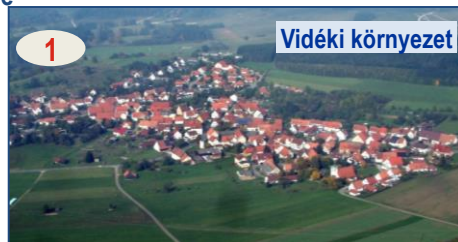
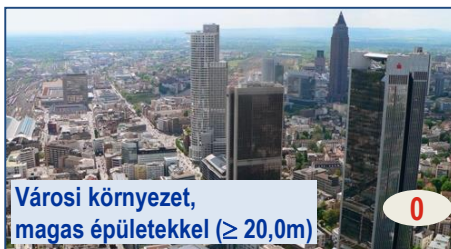
2021. február 4.

A tűzvédelem villamos kérdései

71

71

C_E környezeti tényező A csatlakozóvezeték elhelyezkedése

72

A4. Veszélyes események várható évenkénti száma a csatlakozóvezetékét érő villámcsapás következtében, N_L

$$N_L = N_G \cdot A_L \cdot C_I \cdot C_E \cdot C_T \cdot 10^{-6}$$

A_L

A_L gyűjtőterület

L_L = csatlakozóvezeték szakaszának hossza (m)
Ha a csatlakozóvezeték hossza nem ismert, $L_L = 1\ 000$ m-t kell feltételezni.

$$A_L = 40 \cdot L_L$$

C_I

A2. táblázat - C_I installációs tényező

Installációs tényező	C_I
Szabadvezeték	1
Földkábel	0,5
Földkábel hálószerű földelőrendszer alatt (Az EN 62305-4:2011 5.2 pontja)	0,01

C_T

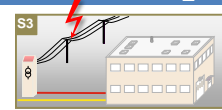
A3. táblázat - C_T transzformátor

tényező	C_T
Kisfeszültségű erősáramú csatlakozó vezetékek, telekommunikációs vagy adatvezetékek	1
Középfeszültségű csatlakozóvezetékek (KÖF/KIF transzformátorral)	0,2

C_E

A4. táblázat - C_E környezeti tényező

Környezet	C_E
Vidéki	1
Elővárosi	0,5
Városi	0,1
Városi, magas épületekkel ^a	0,01

R_A

R_B

R_C

R_M

R_U

R_V

R_W

R_Z

2021. február 4.

73

73

Tényezők, melyek a kockázati összetevőkre hatással vannak

4. Az építmény tulajdonságai (probability)

N_x

A veszélyes események évenkénti száma

P_x

Az építményt érő károsodás valószínűsége

L_x

A károsodás következtében létrejött veszteség

74

74

Az építményt érő károsodás valószínűsége

$$R_X = N_X \cdot P_X \cdot L_X$$

- P_A - Élőlények sérülésének valószínűsége (építményt érő villámcsapások, S1)
- P_B - Építményben keletkező fizikai károsodás valószínűsége (építményt érő villámcsapások, S1)
- P_C - Belső rendszerek meghibásodásának valószínűsége (építményt érő villámcsapások, S1)
- P_M - Belső rendszerek meghibásodásának valószínűsége (építmény környezetét érő villámcsapások, S2)
- P_U - Az építményben lévő élőlények sérülésének valószínűsége (csatlakozóvezetékét érő villámcsapások, S3)
- P_V - Építményben keletkező fizikai károsodás valószínűsége (csatlakozóvezetékét érő villámcsapások, S3)
- P_W - Belső rendszerek meghibásodásának valószínűsége (csatlakozóvezetékét érő villámcsapások, S3)
- P_Z - Belső rendszerek meghibásodásának valószínűsége (csatlakozóvezeték környezetét érő villámcsapások, S4)

B2. Annak a valószínűsége (P_A), hogy az építménybe csapó villám élőlények sérülését okozza (S1)

MSZ EN 62305-2:2006

B1. táblázat - P_A valószínűség értéke

Védelmi intézkedés	P_A
Nincs védelmi intézkedés	1
A hozzáférhető levezetők villamos elszigetelése (pl.: legalább 3 mm vastag térhálós polietilénnel)	10^{-2}
A talaj hatásos potenciálvezérlése	10^{-2}
Figyelmeztető jelölések	10^{-1}

MSZ EN 62305-2:2012

$$P_A = P_{TA} \times P_B$$

B2. táblázat - P_{TA} valószínűség értéke

Kiegészítő védelmi intézkedés	P_{TA}
Nincs védelmi intézkedés	1
Figyelmeztető jelölések	10^{-1}
A hozzáférhető levezetők villamos elszigetelése (pl.: legalább 3 mm vastag térhálós polietilénnel)	10^{-2}
A talaj hatásos potenciálvezérlése	10^{-2}
Fizikai korlátozások vagy az épületszerkezet alkalmazása levezetőként	0

RÉGI P_A

2. megjegyzés
Ha az építmény betonvasalását vagy szerkezetét levezetőrendszerként használják, vagy ha fizikai korlátozások vannak, akkor a P_A valószínűség értékét el lehet hanyagolni.

1. megjegyzés: Védelmi intézkedések a P_A csökkentésére csak olyan építményekben hatékonyak, amelyek villámvédelmi rendszerrel vagy összefüggő betonvasalással, fémszerkezettel rendelkeznek,...

- R_A
- R_B
- R_C
- R_M
- R_U
- R_V
- R_W
- R_Z

B2. táblázat - P_A valószínűség értéke

Az építmény jellemzői	Villámvédelmi fokozat (LPS)	P_A
Az építménynek nincs villámvédelme	-	1
Az építménynek van villámvédelme	IV	0,2
	III	0,1
	II	0,05
	I	0,02
I. villámvédelmi fokozatú felfogórendszerrel és természetes levezetőként használt összefüggő betonvasalással vagy fémszerkezettel rendelkező építmény.		0,01
Fémtárolói vagy a tetőn lévő összes berendezést a közvetlen villámcsapás ellen teljesen megvédő, a lehetséges természetes elemeket is magában foglaló felfogórendszerrel és természetes levezetőként használt összefüggő betonvasalással vagy fémszerkezettel rendelkező építmény.		0,00
		1

B4. Belső rendszerek meghibásodásának valószínűsége (P_C) az építménybe csapó villám esetén (S1)

MSZ EN 62305-2:2006

$$P_C = P_{SPD}$$

B3. táblázat - P_{SPD} valószínűség értéke**RÉGI**

Villámvédelmi szint	P_{SPD}
Nincs koordinált túlfeszültség-védelem	1
III-IV	0,03
II	0,02
I	0,01
3. MEGJEGYZÉS	0,005 - 0,001

 R_A R_B R_C R_M R_U R_V R_W R_Z

MSZ EN 62305-2:2012

$$P_C = P_{SPD} \cdot C_{LD}$$

B3. táblázat - P_{SPD} valószínűség értéke**ÚJ**

Villámvédelmi szint	P_{SPD}
Nincs koordinált túlfeszültség-védelem	1
III-IV	0,05
II	0,02
I	0,01
2. MEGJEGYZÉS	0,005 - 0,001

Régi érték =
0,03

2021. február 4.

78

78

Tényezők, melyek a kockázati összetevőkre hatással vannak

5. A lehetséges veszteségek, melyek az építményben előfordulnak

 N_x

A veszélyes események évenkénti száma

 P_x

Az építményt érő károsodás valószínűsége

 L_x

A károsodás következtében létrejött veszteség

79

79

Veszteségek felosztása a károsodás forrásának tekintetében

A károsodás forrása

A veszteség típusai

S1

- Élőlények sérülésével kapcsolatos veszteség (L_A)
- Az építményben keletkező fiz. károsodásra vonatkozó veszteség (L_B)
- A belső rendszerek meghibásodásával kapcsolatos veszteség (L_C)

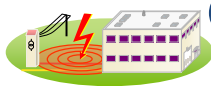
S2

- A belső rendszerek meghibásodásával kapcsolatos veszteség (L_M)

S3

- Élőlények sérülésével kapcsolatos veszteség (L_U)
- A fizikai károsodás miatti veszteség az építményben (L_V)
- A belső rendszerek meghibásodásával kapcsolatos veszteség (L_W)

S4

- A belső rendszerek meghibásodásával kapcsolatos veszteség (L_Z)

80

C3. Emberi élet elvesztése (L1)

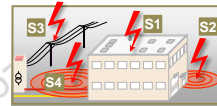
MSZ EN 62305-2:2006

$$L_A = r_a \cdot L_t \quad \text{RÉGI}$$

$$L_U = r_u \cdot L_t$$

$$L_B = L_V = r_p \cdot h_z \cdot r_f \cdot L_f$$

$$L_C = L_M = L_W = L_Z = L_O$$

R_A

R_B

R_C

R_M

R_U

R_V

R_W

R_Z

MSZ EN 62305-2:2012 **ÚJ**

C1. táblázat - L1 veszteség: értékek megadása zónánként

$$L_A = r_t \cdot L_T \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

$$L_U = r_t \cdot L_T \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

$$L_B = L_V = r_p \cdot r_f \cdot h_z \cdot L_F \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

$$L_C = L_M = L_W = L_Z = L_O \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

81

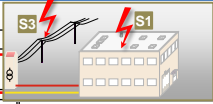
C3. Emberi élet elvesztése (L1)

MSZ EN 62305-2:2006

C1. táblázat – Az L_t , L_f és L_o jellemző középértékei

$L_A = r_a \cdot L_t$
 $L_U = r_u \cdot L_t$
 $L_B = L_V = r_p \cdot h_z \cdot r_f \cdot L_f$
 $L_C = L_M = L_W = L_Z = L_o$

RÉGI

Építmény	L_t
Minden építmény – (személyek az épületen belül)	10^{-4}

Építmény	L_f
Kórházak, szállodák, nyilvános épületek	10^{-1}
Ipari, kereskedelmi építmény, iskola	5×10^{-2}

Építmény	L_o
Kórházak, szállodák, nyilvános épületek	10^{-1}
Ipari, kereskedelmi építmény, iskola	5×10^{-2}
Nyilvános szórakozóhely, templomok, múzeum	2×10^{-2}
Egyéb	10^{-2}

- R_A
- R_B
- R_C
- R_M
- R_U
- R_V
- R_W
- R_Z

MSZ EN 62305-2:2012

C2. táblázat – L_t , L_f és L_o jellemző középértékei

$L_A = r_t \cdot L_T \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$
 $L_U = r_t \cdot L_T \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$
 $L_B = L_V = r_p \cdot r_f \cdot h_z \cdot L_F \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$
 $L_C = L_M = L_W = L_Z = L_o \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$

ÚJ

Károsodás típusa	Tipikus veszteség	Építmény típusa
D1 Sérülések	10^{-2}	Minden építmény
	10^{-1}	Robbanásveszélyes építmény
D2 Fizikai károk	10^{-1}	Robbanásveszélyes építmény
	10^{-1}	Kórházak, szállodák, nyilvános épületek, iskola
	5×10^{-2}	Nyilvános szórakozóhely, templomok, múzeum
	2×10^{-2}	Ipari, kereskedelmi építmény
	10^{-2}	Egyéb

C3. Emberi élet elvesztése (L1)

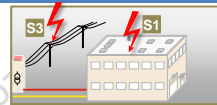
MSZ EN 62305-2:2006

$L_A = r_a \cdot L_t$
 $L_U = r_u \cdot L_t$
 $L_B = L_V = r_p \cdot h_z \cdot r_f \cdot L_f$
 $L_C = L_M = L_W = L_Z = L_o$

RÉGI

C4. táblázat – r_f csökkentő tényező

A tűz kockázata	r_f
Robbanás	1
Nagy	10^{-1}
Közepes	10^{-2}
Kicsi	10^{-3}
Nincs	0

- R_A
- R_B
- R_C
- R_M
- R_U
- R_V
- R_W
- R_Z

MSZ EN 62305-2:2012

$L_A = r_t \cdot L_T \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$
 $L_U = r_t \cdot L_T \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$
 $L_B = L_V = r_p \cdot r_f \cdot h_z \cdot L_F \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$
 $L_C = L_M = L_W = L_Z = L_o \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$

ÚJ

C5. táblázat – r_f csökkentő tényező

Kockázat	A kockázat kiterjedése	r_f
Robbanás	Zóna 0, 20 ill. szilárd robbanóanyagok	1
	Zóna 1, 21	10^{-1}
	Zóna 2, 22	10^{-3}
	Nagy	10^{-1}
Tűz	Közepes	10^{-2}
	Kicsi	10^{-3}
Robbanás vagy tűz	Nincs	0

C3. Emberi élet elvesztése (L1)

MSZ EN 62305-2:2006

$$L_A = r_a \cdot L_t$$

$$L_U = r_u \cdot L_t$$

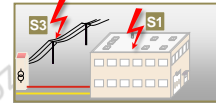
$$L_B = L_V = r_p \cdot h_z \cdot r_f \cdot L_f$$

$$L_C = L_M = L_W = L_Z = L_O$$

RÉGI

C5. táblázat – h_z tényező

A különleges veszély típusa	h_z
Nincs különleges veszély	1
Pánik kialakulásának lehetősége kicsi (pl. legfeljebb kétezeres építmény és a személyek száma legfeljebb 100 fő)	2
Pánik kialakulásának lehetősége közepes (pl. 100–1000 fő befogadására alkalmas kulturális vagy sportlétesítmény)	5
Kiürítési nehézség (pl. mozgáskorlátozott személyek vannak az építményekben, kórházak)	5
Pánik kialakulásának lehetősége nagy (pl. 1000 főnél nagyobb befogadóképességű kulturális vagy sportlétesítmény)	10
A szűkebb vagy tágabb környezetre kiterjedő veszély	20
A szűkebb vagy tágabb környezet szennyezése	50

MSZ EN 62305-2:2012

$$L_A = r_t \cdot L_T \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

$$L_U = r_t \cdot L_T \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

$$L_B = L_V = r_p \cdot r_f \cdot h_z \cdot L_F \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

$$L_C = L_M = L_W = L_Z = L_O \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

ÚJ

A különleges veszély típusa	h_z
Nincs különleges veszély	1
Pánik kialakulásának lehetősége kicsi (pl. legfeljebb kétezeres építmény és a személyek száma legfeljebb 100 fő)	2
Pánik kialakulásának lehetősége közepes (pl. 100–1000 fő befogadására alkalmas kulturális vagy sportlétesítmény)	5
Kiürítési nehézség (pl. mozgáskorlátozott személyek vannak az építményekben, kórházak)	5
Pánik kialakulásának lehetősége nagy (pl. 1000 főnél nagyobb befogadóképességű kulturális vagy sportlétesítmény)	10

84

C3. Emberi élet elvesztése (L1)

MSZ EN 62305-2:2012

Abban az esetben, ha a villámcsapás következtében az építmény károsodása szomszédos építményekre vagy a környezetre is kiterjedhet (pl. kémiai anyagok kiszabadulása vagy radioaktív sugárzás), akkor a teljes veszteség meghatározásakor (L_{BT} és L_{VT}) kiegészítő veszteségeket (L_{BE} és L_{VE}) is figyelembe kell venni:

$$L_{BT} = L_B + L_{BE}$$

$$L_{VT} = L_V + L_{VE}$$

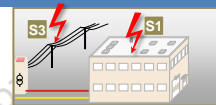
$$L_{BE} = L_{VE} = L_{FE} \cdot t_e / 8760$$

ÚJ

L_{FE} Személyek számának átlagos százalékos értéke, akik a fizikai károsodás következtében az építményen kívül megsérülhetnek;

t_e az az idő, ameddig a személyek a veszélyes helyen az építményen kívül tartózkodhatnak.

Megjegyzés: Ha a t_e értéke ismeretlen, akkor a $t_z/8760$ értékre 1 –et kell felvenni. L_{FE} értékét meg kell határozni, vagy a L_{FE} értékének a hatóságok ide vonatkozó dokumentumain kell alapulnia.

85

Kockázati összetevők számítása

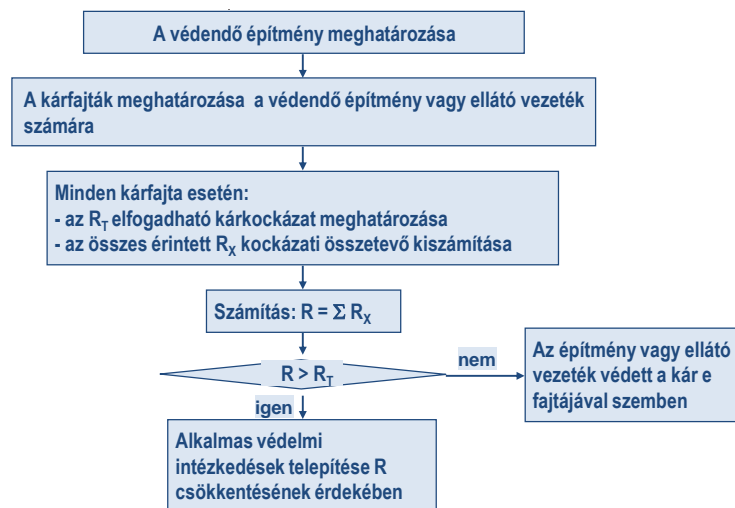
Károsodás típusai	Kárforrás			
	S1 – építményt érő villámcsapás	S2 – építmény környezetét érő villámcsapás	S3 – csatlakozóvezetékét érő villámcsapás	S4 – csatlakozóvezeték környezetét érő villámcsapás
D1 – élőlények sérülése	$R_A = N_D \times P_A \times L_A$		$R_U = (N_L + N_{DJ}) \times P_U \times L_U$	
D2 – fizikai károsodás	$R_B = N_D \times P_B \times L_B$		$R_V = (N_L + N_{DJ}) \times P_V \times L_V$	
D3 – villamos és elektronikus rendszerek károsodása	$R_C = N_D \times P_C \times L_C$	$R_M = N_M \times P_M \times L_M$	$R_W = (N_L + N_{DJ}) \times P_W \times L_W$	$R_Z = N_I \times P_Z \times L_Z$

Villámvédelem

93

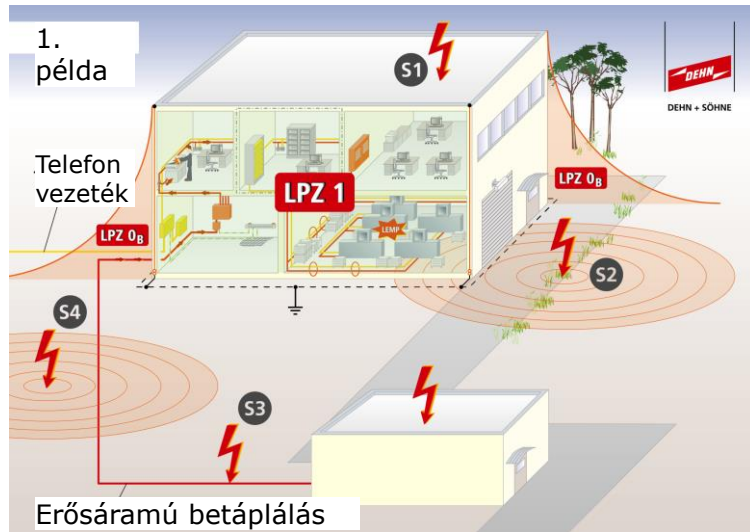
93

Védelmi intézkedések kiválasztása építmények számára

94

Mintapélda

95

Kockázatelemzés az MSZ EN 62305-2 alapján

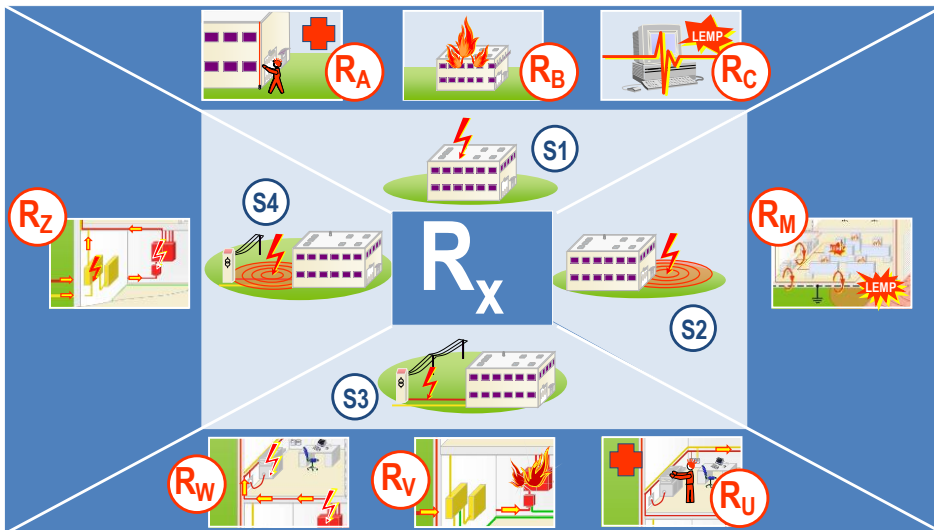
Védelmi intézkedések értékelése és
kiválasztása

Villámvédelem

96

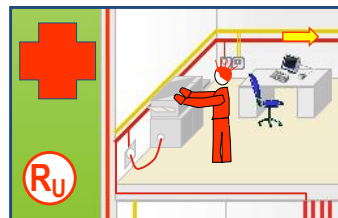
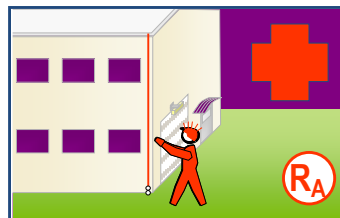
96

R_x kockázati összetevők áttekintése

97

Kockázati összetevők: R_A és R_U

98

Intézkedések az R_A és R_U csökkentésére

Tényezők   Ámryékolás

Érintkezési ellenállás

A talaj/padló külső tulajdonságai
Mezőgazdasági használatú felület, beton $R \leq 1 \text{ k}\Omega\text{m}$ ra

A talaj/padló belső tulajdonságai
Aszfalt, línóleum, fa $R >= 100 \text{ k}\Omega\text{m}$ ru

Áramütés

Külső védelem áramütés ellen

Belső védelem áramütés ellen

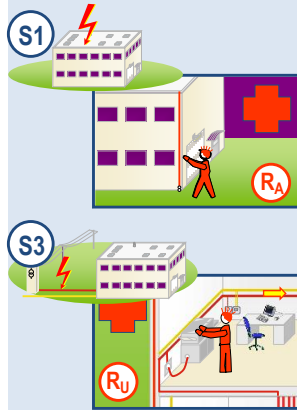
Hatékony potenciálvezérlés a talajban

Figyelmeztető jelzések

A betonvasalás, vagy a fém szerkezet vezetőiként felhasználva

Trü.

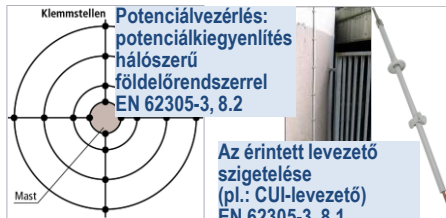
Élőlények sérülése az érintési és lépésheszűtség következtében az építményen kívül és belül;
Rizikókomponens R_A / R_U

Elkerítés vagy figyelmeztető tábla
EN 62305-3, 8.1 + 8.2

Potenciálvezérlés: potenciálkiegyenlítés hálószerű földelőrendszerrel
EN 62305-3, 8.2

Az érintett vezető szigetelése (pl.: CUI-levezető)
EN 62305-3, 8.1

99

Intézkedések az R_A és R_U csökkentésére

Tényezők   Ámryékolás

Érintkezési ellenállás

A talaj/padló külső/ belső tulajdonságai

0,01 Mezőgazdasági használatú felület, beton $R \leq 1 \text{ k}\Omega\text{m}$ ra

0,001 Márvány, kerámia $R = 1\text{-től } 10 \text{ k}\Omega\text{m-ig}$ ru

0,0001 Kaviccs, plüss, szőnyegek $R = 10\text{-től } 100 \text{ k}\Omega\text{m-ig}$ ru

0,00001 Aszfalt, línóleum, fa $R >= 100 \text{ k}\Omega\text{m}$ ru

Áramütés

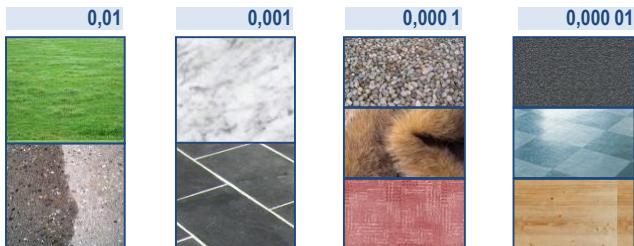
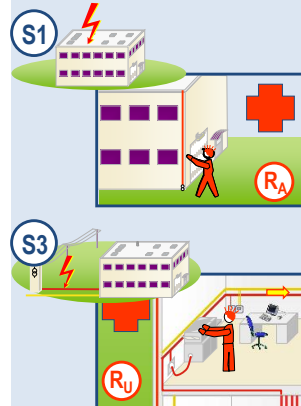
Külső védelem áramütés ellen

nincs védelem

Belső védelem áramütés ellen

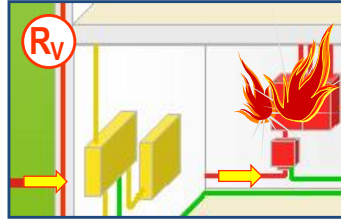
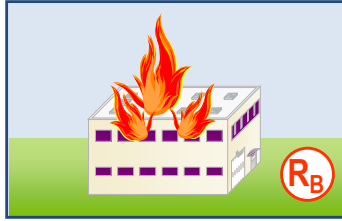
Potenciálvezérlés

Élőlények sérülése az érintési és lépésheszűtség következtében az építményen kívül és belül;
Rizikókomponens R_A / R_U

100

Kockázati összetevők: R_B és R_V

101

Intézkedések R_B csökkentésére

Épület
Zonák
Csatl. vezetékek
Intézkedések
Veszesség

Tényezők

Árnyékolás

Villámvédelmi rendszer / Potenciálkiegyenlítés (minden zóna)

Nincs védelem LPS segítségével

LPS villámvédelmi rendszer

Nincs védelem LPS segítségével

0.2 LPS IV védelmi osztály

0.1 LPS III védelmi osztály

0.05 LPS II védelmi osztály

0.02 LPS I védelmi osztály

0.01 Jobb, mint az LPS I védelmi osztály (fém épületszerkezet az LPS I védelmi osztály szerinti fellogórendszerrel)

0.001 Jobb, mint az LPS I védelmi osztály (átlógó fém épületszerkezet)

Hálóoztás

0.00 m

Belső térbeli árnyékolás

Nincs árnyékolás

Hálóoztás

Fizikai károk a villámáram hatásai következtében beleértve a szikraképződést; Rizikókomponens R_B

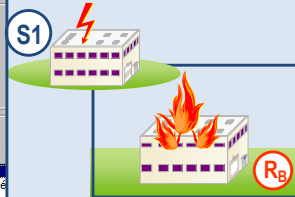
S1

Villámvédelmi rendszer jobb mint LPS I

102

Intézkedések R_B és R_V csökkentésére

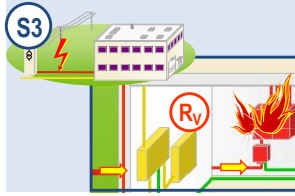
Fizikai károk a villámáram hatásai következtében beleértve a szikraképződést;
Rizikókomponens R_B / R_V

0,5

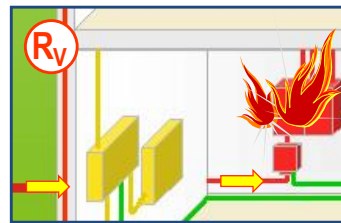
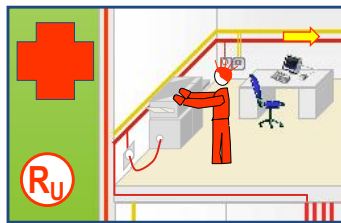

Ezt az értéket csak akkor szabad beállítani, ha villámvédelmi potenciálkiegyenlítés továbbá koordinált SPD van kiegészítve és ha a tűzoltók kiérkezéséig kevesebb mint 10 perc telik el.

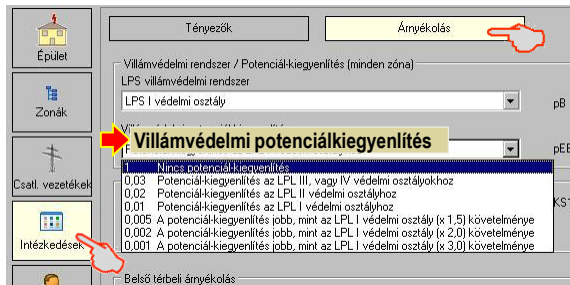
103

Kockázati összetevők: R_U és R_V

104

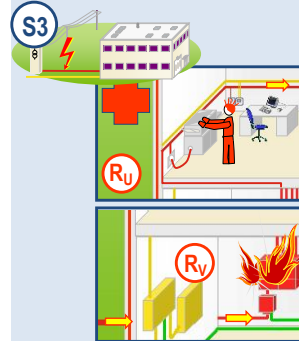
Intézkedések R_U és R_V csökkentésére

1. típusú villámáram levezető
Energiatechnika

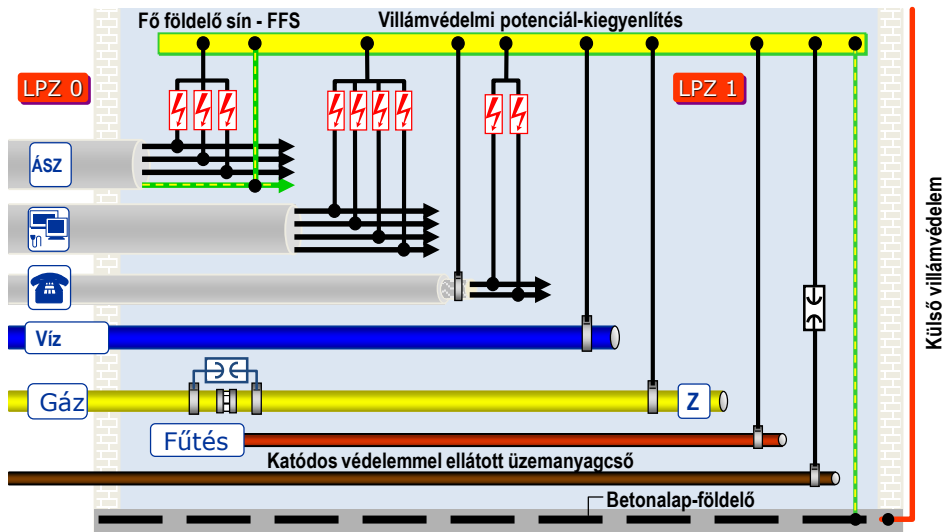
Információtechnika

Élőlények sérülése az érintési és lépésheszültség következtében az építményen belül;
Fizikai károk a villámáram hatásai következtében beleértve a szikraképződést;
Rizikókomponens R_U / R_V

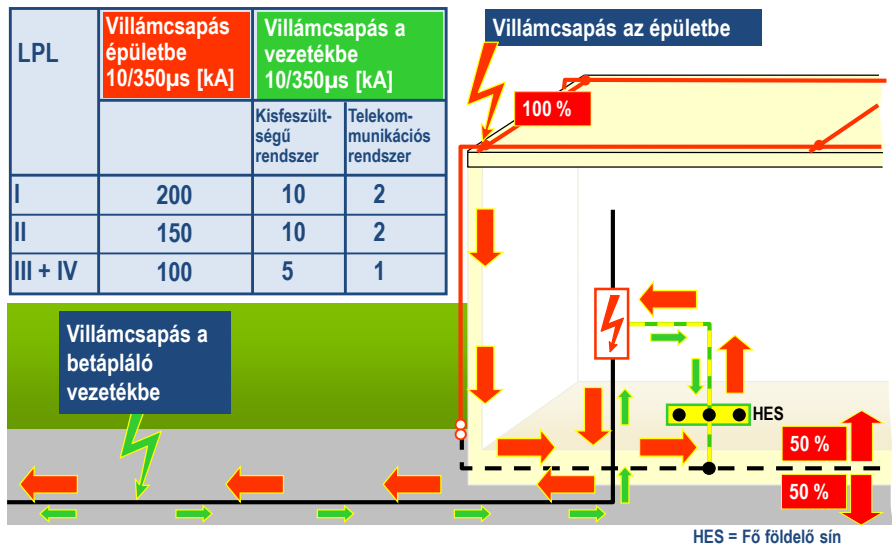
105

Villámvédelmi potenciál-kiegyenlítés az épületbe belépő vezetékeken

106

Betápláló vezeték lökőáram terhelése épületbe / vezetékbe történő közvetlen villámcsapást követően

18.12.08 / S5129

107

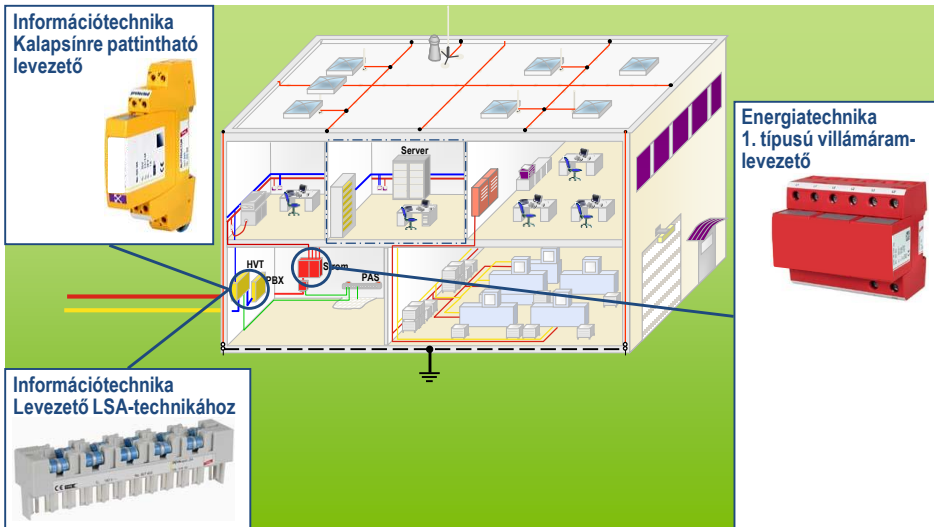
Betápláló vezeték lökőáram terhelése épületbe / vezetékbe történő közvetlen villámcsapást követően

LPS (LPL)	Épületbe becsapó villámáram (10/350)	Erősáramú hálózat felé elfolyó villámáram	4 pólusra jutó levezetőképesség Σ L1+L2+L3+N-PE	1 pólusra jutó levezetőképesség L, N-PE
I.	200 kA	100 kA	100 kA	25 kA
II.	150 kA	75 kA	75 kA	18,75 kA
III/IV.	100 kA	50 kA	50 kA	12,5 kA

108

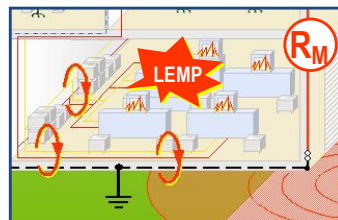
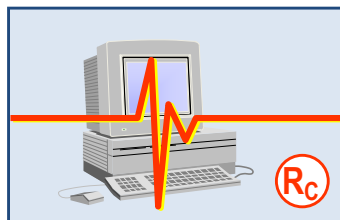

Intézkedések R_U és R_V csökkentésére Túlfeszültség-védelmi készülékek alkalmazása

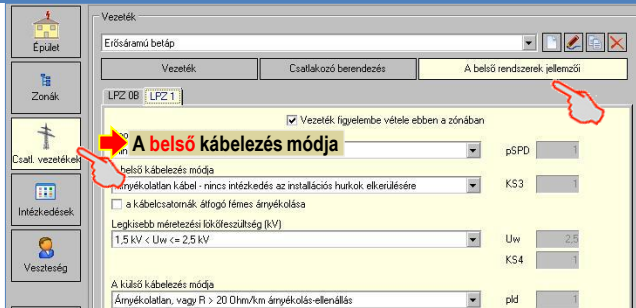
109

Kockázati összetevők: R_C és R_M

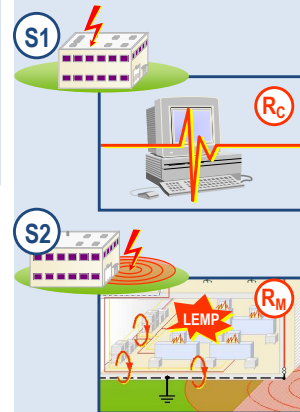
110

Intézkedések R_C és R_M csökkentésére

- 1 Nagy épületekben különböző installációs nyomvonalakon kialakuló vezetékfurkok (Hurkok felülete kb. 50 m² nagyságrendben van)
- 0,2 Kis épületekben, azonos védőcsőben vagy különböző installációs nyomvonalon futó vezetékekből kialakuló furkok (Hurkok felülete kb. 10 m² nagyságrendben van)
- 0,02 Azonos védőcsőben futó vezetékekből kialakuló furkok (Hurkok felülete kb. 0,5 m² nagyságrendben van)
- 0,01 Kábel RS (Ω/km) árnyékolás-ellenállással, mindkét végén a potenciálkiegyenlítő gyűjtősinnel összekötve, melyek ugyanazzal a fő potenciálkiegyenlítő sinnel össze vannak kötve.

Belső rendszerek kiesése LEMP következtében;
Rizikókomponensek R_C / R_M

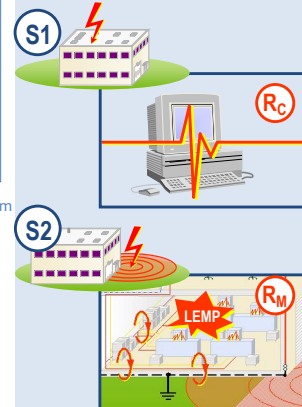
111

Intézkedések R_C és R_M csökkentésére

Példák árnyékoló kábel	Árnyékolás ellenállása Ohm/km
Profibus PA-Kabel	ca. 12 Ohm/km
Koax kábel Például: LCM 17	11,44 Ohm/km
Erősáramú kábel Például: NYCWY, 4x10 RE / 10	1,79 Ohm/km
Erősáramú kábel Például: NYCWY, 4x10 SM / 25	0,72 Ohm/km

Belső rendszerek kiesése LEMP következtében;
Rizikókomponensek R_C / R_M

112

Intézkedések R_C és R_M csökkentésére

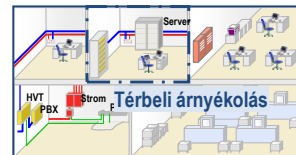
**Belső rendszerek kiesése LEMP következtében;
Rizikókomponensek R_C / R_M**

113

Intézkedések az R_C és R_M csökkentésére

**Belső rendszerek kiesése LEMP következtében;
Kockázati összetevők: R_C / R_M**

Térbeli árnyékolás

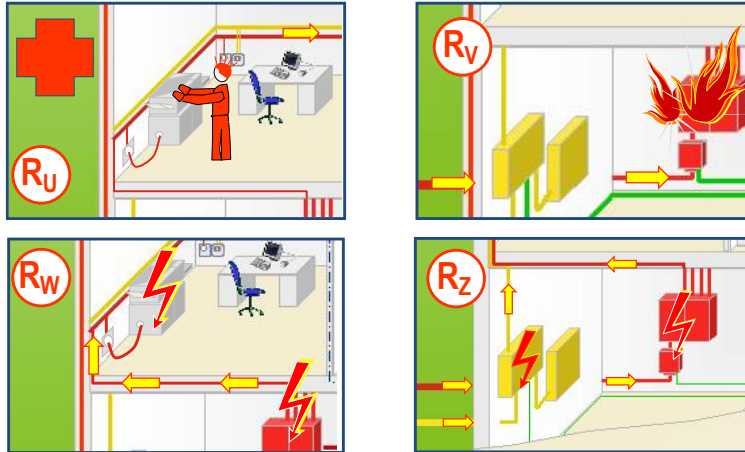
A térbeli árnyékolás csillapítja a mágneses teret az LPZ-n belül, melyet az építménybe vagy az építmény mellett becsapó villám okoz, és csökkenti a védett térben a lökőhullám értékét.

A következő minimumkövetelményeket kell betartani:

- Hálóosztás kisebb mint 5 m (MSZ EN 62305-4 Függelék A.2.2)
- Fémköpenyek, fémcsatornák, csövek és kábelárnyékolás minimális vastagsága (Villámáram-vezetőképességi adatok az MSZ EN 62305-3 3. táblázat szerint)
- Vezetőelrendezés és minimális keresztmetszet a térbeli, hálószerű struktúráknál, amelyek esetében nemkívánatos, hogy villámáram folyjon rajtuk keresztül (lásd az MSZ EN 62305-3, 3. és 6. táblázatot)

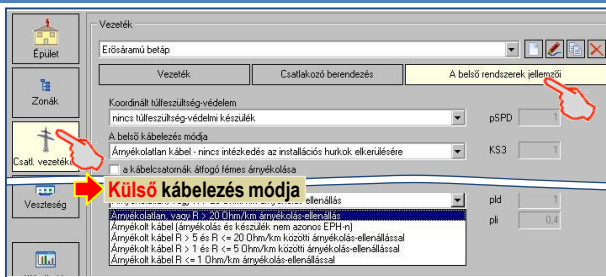
114

Kockázati összetevők: R_U ; R_V ; R_W és R_Z

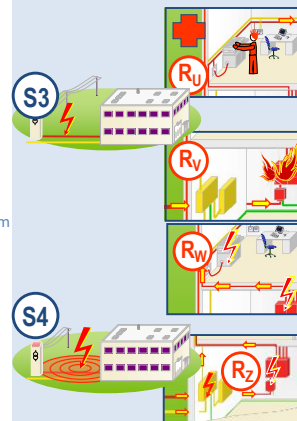
115

Intézkedések az R_U , R_V , R_W és R_Z csökkentésére

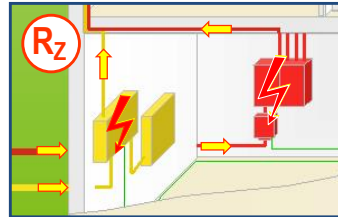
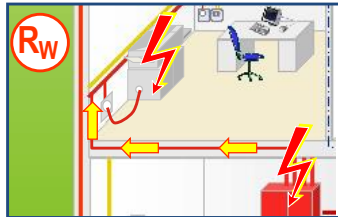
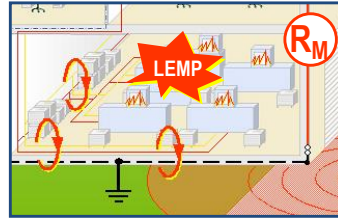
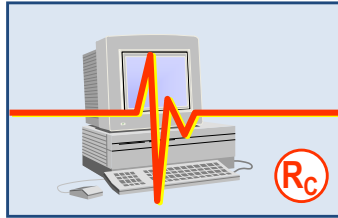
Példák árnyékolás	Árnyékolás ellenállása Ohm/km
Profibus PA-Kabel	ca. 12 Ohm/km
Koax kábel Például: LCM 17	11,44 Ohm/km
Erősáramú kábel Például: NYCWY, 4x10 RE / 10	1,79 Ohm/km
Erősáramú kábel Például: NYCWY, 4x10 SM / 25	0,72 Ohm/km

Fizikai károk, élőlények sérülése, belső rendszerek kiesése; Riziklókomponensek R_U , R_V , R_W , R_Z

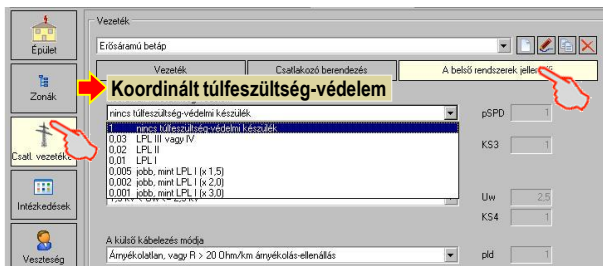
116

Kockázati összetevők: R_C ; R_M ; R_W és R_Z

117

Intézkedések az R_C , R_M , R_W és R_Z csökkentésére

2. és 3. típusú túlfeszültség-védelmi készülék
Energiatechnika

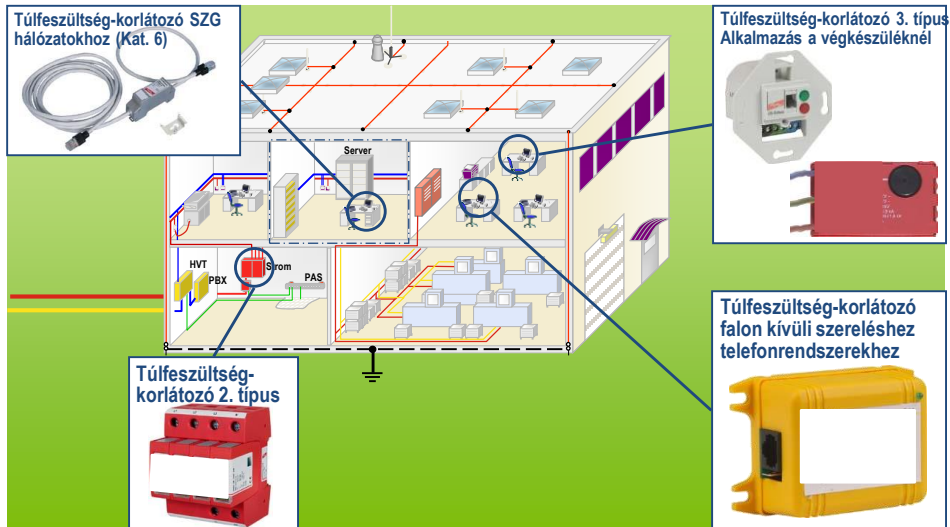
Információtechnika

Belső rendszerek kiesése LEMP következtében és indukált túlfeszültségek; Rizikókomponensek R_C , R_M , R_W és R_Z

118

Intézkedések az R_C , R_M , R_W és R_Z csökkentésére Túlfeszültség-védelmi készülékek alkalmazása

119

Tényezők, amelyek az egyes kockázati összetevőket egy építményben befolyásolják/csökkentik

Az építmény vagy a belső rendszerek jellemzői Védelmi intézkedések	R_A	R_B	R_C	R_M	R_U	R_V	R_W	R_Z
Gyűjtőterület	X	X	X	X	X	X	X	X
Talajfelszín fajlagos ellenállása	X							
Padló fajlagos ellenállása	X				X			
Elkerítés, elszigetelés, figyelmeztető tábla, potenciálvezérlés a talajban	X				X			
Villámvédelmi rendszer (LPS)	X	X	X	X ^a	X ^b	X ^b		
Túlfeszültség-védelmi készülék-villámvédelmi potenciálkiegyenlítéshez	X	X			X	X		
Szigetelő interfészek			X ^c	X ^c	X	X	X	X

^a Csak rácsszerű külső villámvédelmi rendszer esetén

^b Potenciálkiegyenlítés miatt

^c Csak abban az esetben, ha a berendezés része

120

Tényezők, amelyek az egyes kockázati összetevőket egy építményben befolyásolják/csökkentik

Az építmény vagy a belső rendszerek jellemzői Védelmi intézkedések	R _A	R _B	R _C	R _M	R _J	R _V	R _W	R _Z
Koordinált túlfeszültség-védelem			X	X			X	X
Térbeli árnyékolás			X	X				
Külső vezetékek árnyékolása					X	X	X	X
Belső vezetékek árnyékolása			X	X				
Alkalmas nyomvonalvezetés			X	X				
Potenciálkiegyenlítő hálózat			X					
Tűzvédelmi intézkedések		X				X		
Tűzveszély		X				X		
Különleges veszély		X				X		
Lökőfeszültség-állóság			X	X	X	X	X	X

25.06.08 / S6237_b

121

Kockázatelemzés az MSZ EN 62305-2 alapján

Zónafelosztás (Övezetek)

Villámvédelem

122

122

Kockázatelemzés

MSZ EN 62305-2:2012

Nemzeti előszó

Az ebben a szabványban leírt kockázat-elemzés elsősorban a villámvédelem szükségességét határozza meg, majd ezután a műszakilag és gazdaságilag optimális védelmi intézkedéseket határozza meg.

Ehhez a védendő objektumot több villámvédelmi zónára (LPZ) kell felosztani. Minden villámvédelmi zónára meg kell határozni a geometriai határokat, a mértékadó paramétereiket, a villámveszélyeztetés adatait és a figyelembe veendő kárfajtákat.

123

LEMP-védelmi rendszer (SPM) tervezése és kialakítása

MSZ EN 62305-4:2011

4.2 LPZ villámvédelmi zónák

Külső zónák

LPZ 0 zóna, amelyet a villám csillapítás nélküli elektromágneses tere veszélyeztet, és amelyben a belső rendszerek a teljes vagy rész-villámáramoknak lehetnek kitéve. Az LPZ 0 – t az alábbi részterületekre osztjuk:

LPZ 0_A zóna, amelyet közvetlen villámcsapás és a villám teljes elektromágneses tere veszélyeztet. A belső rendszerek a teljes villámáramnak ki lehetnek téve;

LPZ 0_B zóna, amely a közvetlen villámcsapás ellen védett, de a villám teljes elektromágneses tere veszélyeztet. A belső rendszerek rész-villámáramoknak lehetnek kitéve.

124

LEMP-védelmi rendszer (SPM) tervezése és kialakítása

MSZ EN 62305-4:2011

4.2 LPZ villámvédelmi zónák

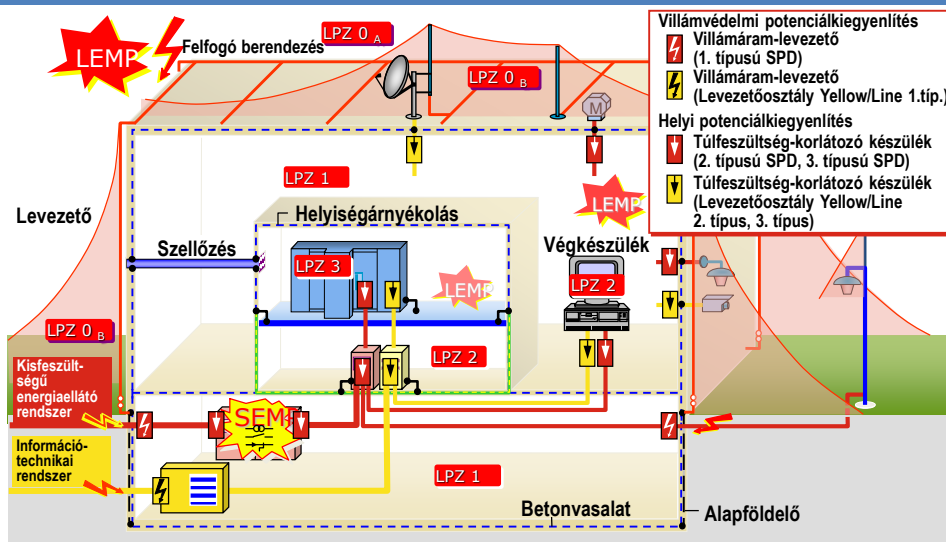
Belső zónák (közvetlen villámcsapás ellen védettek)

LPZ 1 zóna, amelyben a lökőáramokat a párhuzamos áramutak és a zónahatáron elhelyezett SPD-k korlátozzák. A villám elektromágneses terét térbeli árnyékolással lehet csillapítani.

LPZ 2 ... n zóna, amelyben a lökőáramokat a párhuzamos áramutak és a zónahatáron elhelyezett kiegészítő SPD-k tovább korlátozzák. A villám elektromágneses terét kiegészítő térbeli árnyékolással lehet tovább csillapítani.

125

EMC orientált Villámvédelmi zóna-koncepció

24.10.06 / S659_a

126

Övezetek figyelembe vétele LPZ_x / Z_x

Az építmény felosztása villámvédelmi zónákra (LPZ_x) az MSZ EN 62305-4 szerint

Példa

LPZ 0_B zóna a közvetlen villámcsapás ellen védett
LPZ 1 zóna, amelyben a lököáramokat a párhuzamos áramutak és a zónahatáron elhelyezett SPD-k korlátozzák

Az építmény felosztása a villámvédelmi zónán belül további övezetekre (Z_x) az MSZ EN 62305-2 szerint

Példa

	LPZ 0 _B	LPZ 1
1. övezet:	Személybejárat	3. övezet: Iroda
2. övezet:	Külső terület az építmény körül	4. övezet: Folyosó
		5. övezet: Raktár

23.06.08 / S6201

127

Építmény felosztása Z_s övezetekre Példa: Gyártóépület irodákkal

A Z_s övezeteket lényegében az alábbiak szerint lehet meghatározni:

23.06.08 / S6202

128

Egy építmény felosztása Z_S övezetekre

MSZ EN 62305-2:2012

Az építmény felosztását Z_S övezetekre lehetőség szerint a legjobban megfelelő védelmi intézkedések megvalósíthatósága figyelembevételével kell megválasztani.

6.8.1.1 Építmény egy övezettel

6.8.1.2 Építmény több övezettel

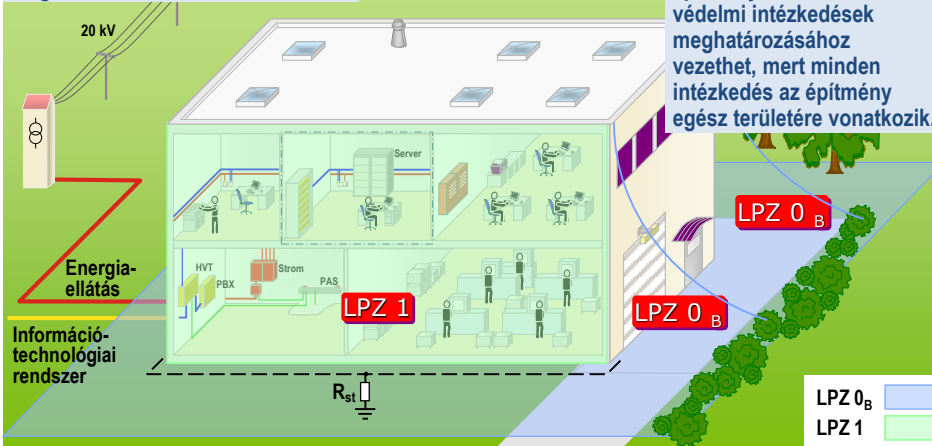
23.06.08 / S6203

129

Építmény felosztása Z_S övezetekre Példa: Gyártóépület irodákkal

Ebben az esetben csak egy Z_S övezet kerül a teljes építményre meghatározásra.

Egyetlen övezet alkalmazása az egész építményben túlzott védelmi intézkedések meghatározásához vezethet, mert minden intézkedés az építmény egész területére vonatkozik.

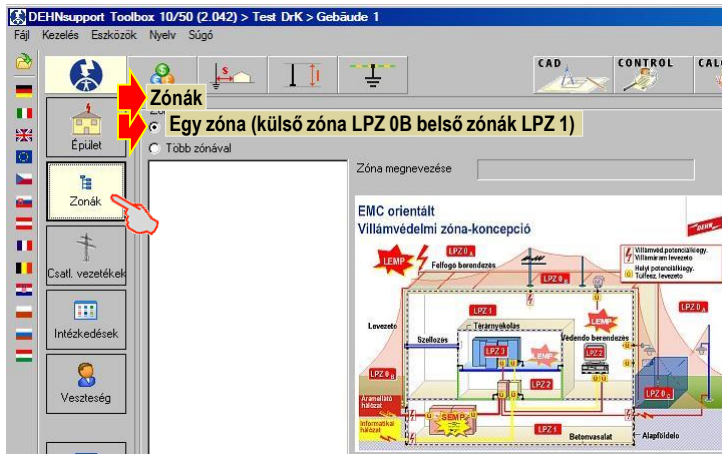

23.06.08 / S6204

130

Építmény felosztása Z_s övezetekre Példa: Gyártóépület irodákkal

6.8.1.1 Építmény egy övezettel

23.06.08 / S6205_a

131

Egy építmény felosztása Z_s övezetekre

MSZ EN 62305-2:2012

Az építmény felosztását Z_s övezetekre lehetőség szerint a legjobban megfelelő védelmi intézkedések megvalósíthatósága figyelembevételével kell megválasztani.

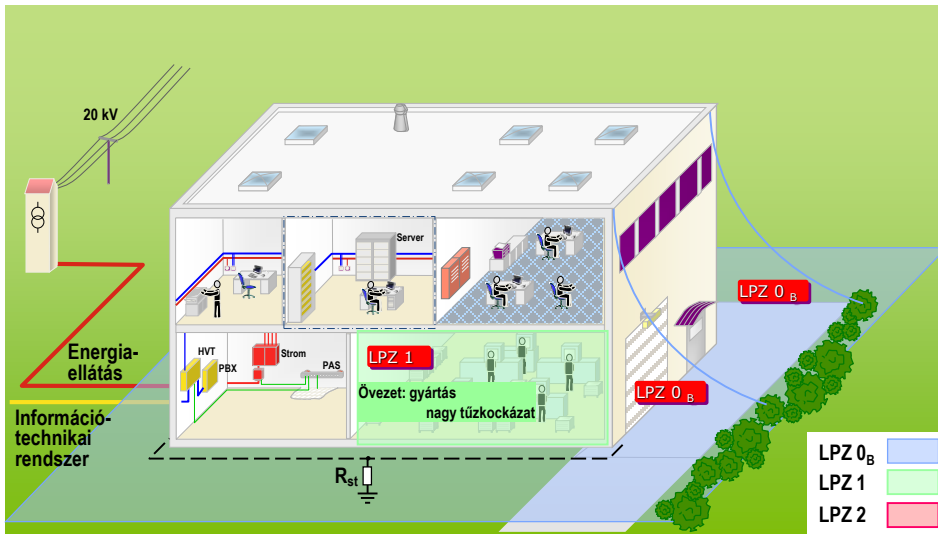
6.8.1.1 Építmény egy övezettel

6.8.1.2 Építmény több övezettel

23.06.08 / S6203

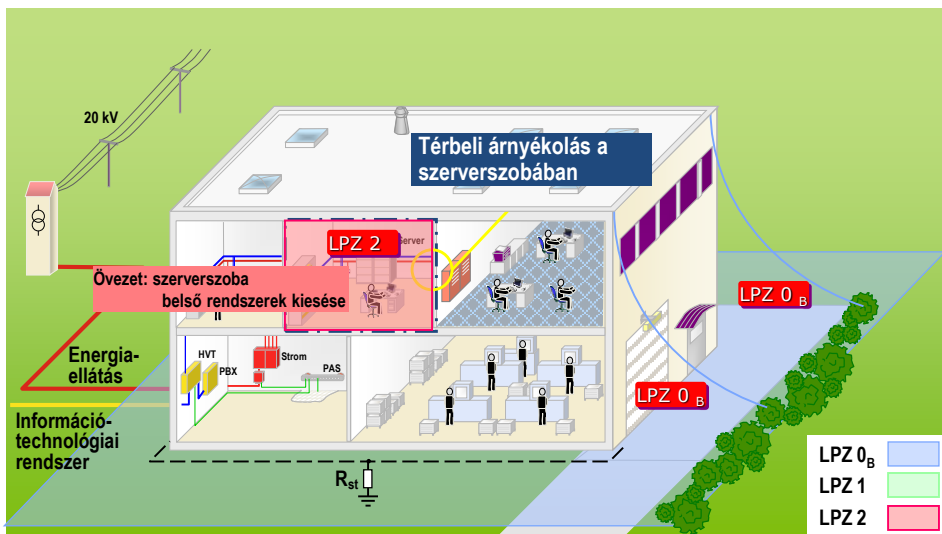
132

Építmény felosztása Z_s övezetekre Példa: Nagyterű iroda

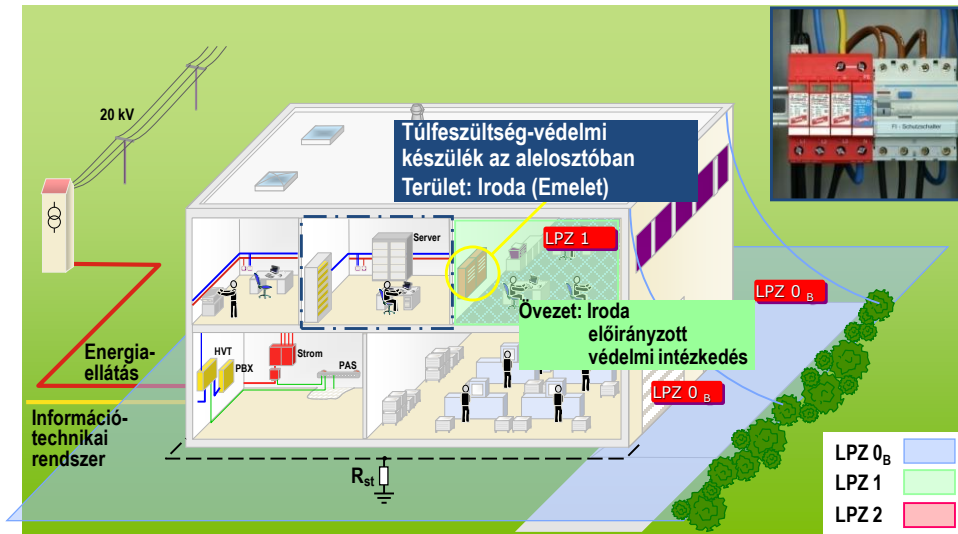
133

Építmény felosztása Z_s övezetekre Példa: Emeleti szerverszoba

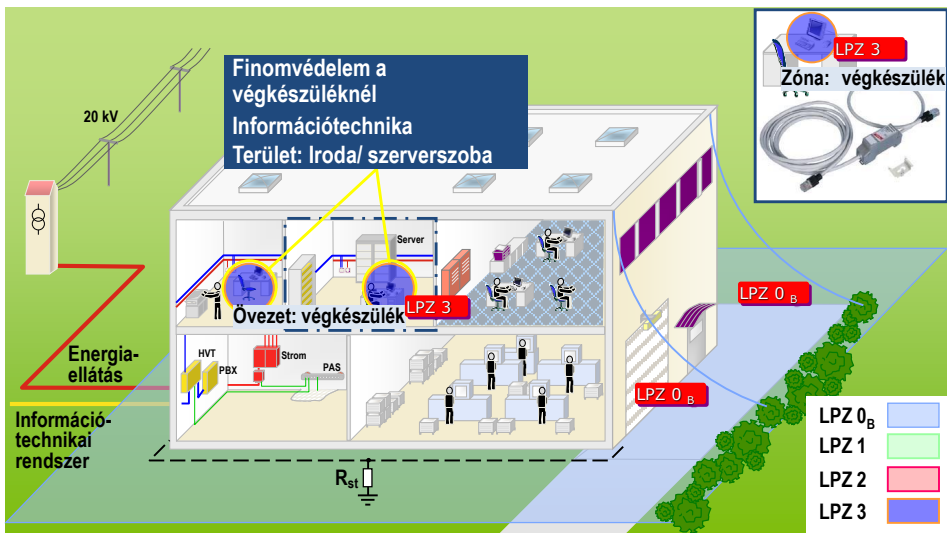
134

Építmény felosztása Z_s övezetekre Példa: UV Emelet

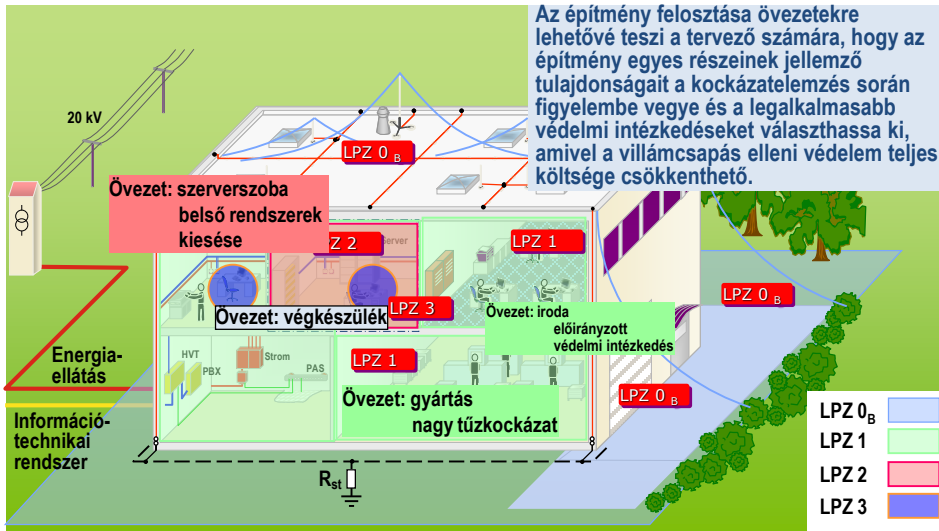
135

Építmény felosztása Z_s övezetekre Példa: Iroda / szerverszoba

136

Építmény felosztása Z_s övezetekre Példa: Gyártóépület irodákkal

137

Építmény felosztása övezetekre

6.8.1.1 Építmény több övezettel

DEHNSupport Toolbox 10/50 (2.042) > Testi DrK > Gebäude 1

Fájl Kezelés Eszközök Nyelv Súly

CAD CONTROL CALC

Zónák

Épület

Zónák

Csatl. vezeték

Intézkedések

Veszteség

Egy zóna (külső zóna, LPZ 0B / belső zóna, LPZ 1)

Több zónával

- LPZ 0B Külső tér
- LPZ 1 Iroda, gyártás, raktár
- LPZ 2 szerver, Számítógépközpont

23.06.08 / S6205_b

138